

DIRVA

THE FIELD

Nr. 9
Vasario - Feb. 26., 1953
Cleveland, Ohio

Europos vienybė kuriama

(Mūsų bendradarbio Šveicarijoje)

IVEDAMOJI PASTABA

"Dirvos" redakcija kreipėsi į šių eilučių autorių, kviesdama jį rašyti, tarp kita, ir bendraisiais Europos reikalais, nes, kaip laiškai išsireiškė redaktorius ir kolega - Balys Gaidžiūnas, "iš Europos europinių reikalų geriau galima sekti".

Sakoma, kad iš bokšto stebint galima plačiau apžvelgti. Atsiėm, atrodo, kad iš jūsų žemyno geriau matyti ir Europos vargus, nes juk Amerika yra pasidariusi ta ašis, aplink kurią sukasi taip pat senojo kontinento reikalai. Bet, antra vertus, irgi tiesa, kad iš bokšto atsivėria geriau tolimos, bet sunku bežiūrėti, kas dedasi po kojomis.

Kaip bebūtų, mielai priėmiau kvietimą kartkartėmis pasvarstyti visuotinesio pobūdžio Europos reikalus, nors ir žinau, kad sutiksiu nemažą kliuvinių. Pirma, tenka skaitytis su laisvo laiko stoka. Kai ilgas valandas tenka atidėti švietimams ir kai lietuviškiems reikalams belieka skurdūs pusvalandžiai, sunku visupisikiai ir išsamiai išskendinti rūpimus klausimus. Jau vien faktų sekimas ir jų rūšiavimas užima tiek daug laiko, jog rašymui belieka dar mažiau ne kaip pusvalandžiai. Iš kitos pusės, tenka atsiminti, kad įvykiai kartais rutuliojasi labai greit, tad kas vakar dar buvo teisinga, šiandien gali pasirodyti jau pasenę, pasikeitę.

Bet, nepaisydami visų galimų sunkumų, mėginame pateikti skaitytojams vieną kitą apžvalgą europinėmis temomis, juoba, kad mūsų Tėvynė juk irgi sudaro senos, bet taip mielos Europos dalį.

EUROPOS VIENYBĖ

Strassburge, kuris yra vėręs Jungtinių Europos Valstybių užuomazgos sostinė, viena po kitos tarėsi trys institucijos. Tą progą vienas belgų delegatas išsitarė, jog esama tam tikros infliacijos organizacijų, kurios rūpinasi Europos vienybe. Girdi, tik specialistai begalį susigau-

dyti, kokį darbą dirbą įvairūs plenumai ir komitetai, tarybos, komisijos ir pakomisijos.

Ši pastaba visiškai teisinga. Esame tikri, kad tik retas ne tik Amerikoje įsikūręs, bet ir Europoje pasilikęs tautietis nepajėgia susidaryti apytikrą vaizdą, kas daroma Europos vienybei pasiekti. Tad šioje korespondencijoje pasistengsime apžvelgti, kaip kurias institucijas, tiesiančias kelią Jungtinės Europos Valstybėms.

Kaip jau sakėme, Strassburge posėdžiavo trys susirinkimai, kuriuose dalyvavo įvairių Europos šalių parlamentariai: 1. vad. "ad hoc" arba "ypatingasis" susirinkimas, T. Montanos arba anglies bei plieno unijos "bendrasis susirinkimas", 3. Europos tarybos "konsultatyvinis" arba "patariamasis susirinkimas".

Iš visų sumintų institucijų seniausias yra "konsultatyvinis susirinkimas". Jis sudarytas remiantis 1949 m. gegužės mėn. dešimties Europos valstybių užsienių reikalų ministrų statutu, pagal kurį Europos tarybos organais nužūrėti "ministrų komitetas" ir "konsultatyvinis susirinkimas". Į šį susirinkimą kiekviena valstybė, įeinanti į Europos tarybą, siunčia jos dydį atitinkantį atstovų skaičių, o šiuos išrenka atskirų valstybių parlamentai. Šiandien Europos tarybą sudaro jau 14 valstybių, bet visuotinis susirinkimas neturi sprendžiamos balsų. Jis, kaip sako pats pavadinimas, tegali patarti "ministrų komitetui", kuris atstovauja vyriausybėms.

"Bendrasis susirinkimas" buvo sudarytas, kai įsigaliojo Schumano planas arba Montanos unija. Jis yra šios anglies ir plieno bendruomenės parlamentas, o jos "vyriausybė" laikinai įsikūrė Liuksemburge "aukštosios įstaigos" pavadinimu. Savaime suprantama, kad į aną susirinkimą teįeina šešios valstybės, sudarančios Montanos uniją, t. y. Olandija, Belgija, Liuksemburgas, Prancūzija, Vokietija ir Italija. Šio "bendrojo susirinkimo" nariai yra

taip pat "konsultatyvinio susirinkimo" nariai.

Pagaliau "ad hoc" arba "ypatingasis" susirinkimas buvo sudarytas 1952 m. rugsėjo mėn., kai šešių Schumano plano valstybių užsienių reikalų ministrų parago "bendrąjį susirinkimą" parengti "Europos Politinės Bendruomenės" (Europos Jungtinių Valstybių) konstitucijos projektą. Tam tikslui buvo sudarytas "ad hoc" susirinkimas, į kurį be "bendrojo susirinkimo" narių dar pakvietė dešimtį parlamentarų iš "konsultatyvinio susirinkimo" sluogsnų. Kaip sako lotyniškasis "ad hoc" pavadinimas, šis susirinkimas turėtų laikiną pobūdį ir jo pareigos pasibaigs, kai jis atliks savo uždavinį — paruoš Europos konstitucijos projektą.

Kai kurie "susirinkimų" nariai dalyvauja vienu metu keliuose "susirinkimuose", tad neretai to paties nario pavardę galima užtikti tai viename, tai kitame posėdyje. Tada dar labiau ap sunkina išnarplioti minėtų "susirinkimų" rezginį.

MONTANOS UNIJA

Šiuo metu realiausia pagrindą įgaivo anglies bei plieno arba Montanos unija. Jos vyriausias tikslas yra vykdyti ūkinius uždavinius, bet jai, be abejo, lemta suvaidinti svarbų politinį vaidmenį. Montanos unija apima šešias Europos valstybes, kurios — išskyrus žaliavomis neturtingą Italiją — daugiausia iškasa anglies ir geležies.

Pirmoje eilėje buvo pasistatytas tikslas sukurti bendrą rinką, kas nuo vasario 10 d. jau pasiekta. Nuo tos dienos tarp minėtų šešių valstybių praktiškai panaikinta siena anglims, geležies rūdai, plienui ir metalo laužui. Atsiminus, kokią didelę svarbą anie žemės turiai vaidina šių dienų ūkio gyvenime, nei sunku suprasti, kokią reikšmę tatau turi Europos ūkiui. Šiandien minėtų žaliavų ūkis sudaro vieną nedalomą vienetą. Šis faktas nepasilikis be įtakos ir politinei Europos plėtrai. Praeityje dažnai buvo sakoma, kad karai kildavę dėl atskirų kraštų ūkinės konkurencijos, dėl noro užkariauti tą ar kitą rinką. Dabar, kai sudaryta anglies ir plieno bendruomenė, tarpusavio rungtyniavimas šiose svarbiose srityse jau yra panaikintas. Taip pat pasaulinėje rinkoje padidės Europos žemyno svaris.

Jeigu užsiminėme apie Montanos unijos politinę reikšmę, turėjome pirmoje eilėje galvoje patį faktą, kad tokią uniją iš viso pavyko sukurti. Atsiminus politinį bei ekonominį atskirų valstybių egoizmą, sunku įsivaizduoti, kad panaši organizacija būtų buvusi įmanoma, sakysime, prieš 20-30 metų. Jau iš to seka, kad Europos vienybės idėja yra padariusi neginčijamą pažangą. Antra vertus, džiugina reikšmę, kad du nuolatiniai priešiniai — prancūzai ir vokiečiai — surado šiuo reikšmingu atveju bendrą kalbą. Savaime suprantama, būtų naivu galvoti, kad nūnai varžbos jau visiems laikams pabaigtos. Anaipol.

Nepaslaptis, kad Prancūzija per Montanos uniją tikisi galėsianti kontroliuoti Vokietijos anglies ir geležies gamybą. Iš kitos pusės, vokiečiai kaip ūkiškai pajėgesnė ir veržlesnė tauta, mano unijos pagalba užimti vyraujančią vietą. Bet, kaip ten bebūtų, tenka turėti prieš akis ne tiek tautinius pavienių valstybių siekimus, kiek bendrus Europos interesus.

Pralaužus ledą vienoje vietoje, gal pavyks praplėsti Europos vienybės mintį ir į kitas šakas. Pvz., Montanos unija ketina ateityje suliginti visose joje dalyvaujančiose valstybėse darbo, atlyginimo ir socialinio draudimo sąlygas. Unijos sudarymas savaime pareikalavo peržiūrėti geležinkelio ir kitus transporto tarifus. Iš inamų mokesčių — pirmieji tarpvalstybiniai mokesčiai — planuojama finansuoti darbininkų būty statybą. Užsimota kasmet pastatyti tarp 50 ir 60 tūkstančių būty.

Visa tai ilgai turės daug ką pakeisti ne tik Europos ūkyje, ne tik jos politikoje, bet ir žmonių galvose. 155 milijonai žmonių, susietų unijos sątais, įpras vertinti įvykius ir gyvenimą platesniais, europiniais mastais. Šiandien per šėšių valstybių sienas rieda be sustojimo ir be pasienio kontrolės bei formalumų traukiniai, pakrauti anglies ir geležies. Reikia viltis, kad, tai bus tik pirmas žingsnis į visokeriopą Europos vienybę. Paruošiamieji darbai ta linkme stropiai dirbami.

Europos vienybės idėja žengia priekį, nepaisydama visų kliuvinių ir neskemių. Mums, lietuviams, pravėrus atsidėjus sekti naująją raidą, nes ji turės neabejotamos įtakos ir Europos rytų būsimai santvarkai, kai išmūš didžiųjų pasikeitimų valanda.

A. G.

Karl L. Rankin, rekomenduotas ambasadorium prie Tautinės Kinijos vyriausybės Formozoje. Jis Formozoje dirba nuo 1950 metų, kaip Valstybės departamento patikėtinis.

METROPOLITO J. SKVIRECKIO JUBILIEJUS

Jo Ekselencija Dr. Juozapas Skvireckas, Pirmasis Lietuvos R. K. Bažnytinės Provincijos Metropolitas ir Kauno Arkivys-

Ponia Eisenhower įteikiama Amerikos skaučių nario ir garbės prezidentės ženklai. Ponia Eisenhower dabar yra septintoji ir eilės, gaunanti tokių skaučių ženklus.

Birobidžanas - sovietinis „getto“

Birobidžanas — visam pasauliui garsus vardas. Savo laiku daug kas vaizdavosi, kad tai yra iš Maskvos malonės kuriama nauja "žydų tėvynė". Tas vardas buvo išgarsintas netrukus po 1930 metų, tais laikais, kada

V. RASTENIS

NAUJAS DIRVOS ADRESAS

Iki šių metų kovo mėn. 1 dienos DIRVA bus perkelta į Vilties namus. Taigi visi, siųsdami Dirvai prenumeratos mokestį, siųsdami rašinius ir kreipdamiesi bet kuriuo reikalu nuo kovo mėn. 1 dienos rašykite jau šiuo adresu:

DIRVA
1272 East 71 St.
Cleveland 3, Ohio

Tuo pačiu adresu rašykite ir visais VILTIES Draugijos reikalais.

VILTIES NAMAI

Šią savaitę į Vilties namus jau perkeliama Dirvos spaustuvių ir redakcija. Nors buvo nepaprastai trumpas laikas, bet visos eilės tautininkų tautininkų, pagrindinių spaustuvių ir redakcijai reikalingų įrengimų, laiku atlikome. Kitus darbus, kurie jau gali būti atlikti ir spaustuvių bei redakcijai perkėlus, atliksime artimiausiomis dienomis.

Kitas Dirvos numeris jau išeis iš naujosios Dirvos vietos — 1272 East 79 St., Cleveland 3, Ohio. Jei perkėlimo darbai eis sekmingai — Dirva išeis įprastu laiku. Jei atsirastų kokių ne tikėtumų, visus skaitytojus, už pavelavimą, iš anksto atsiprašome.

Namo remontas, jo pritaikymas paskirčiai ir spaustuvių perkėlimas pareikalavo labai daug išlaidų. Mes tikime, kad visi mūsų skaitytojai nuosirdžiai atsilieps į mūsų kreipimąsi, kurį kiekvienas skaitytojas artimiausiomis dienomis gaus

kupas, pirmasis davęs viso pasaulio lietuviams šventąjį Raštą lietuvių kalba, 1953 metais rugsėjo 18 dieną švenčia savo amžiaus 80 metų sukaktį.

Šį garbingą ir didelį nuopelį turintį Bažnyčiai ir Lietuviai tautai arkivyskupas, gyvenantis Austrijoje trečtinio gyvenimo ruošiamasi atitinkamai paminėti ir pagerbti. Pagerbti kaip didįjį mūsų Tautos vyrą, kuris visą savo tyliųjį gyvenimą pašventė švento Rašto lietuvių kalbon išversti.

Vysk. V. Brizgiui vadovaujant, Chicagoje yra sudarytas šiam tikslui platus komitetas.

tebeatrodė labai abejotina, ar pavyks žydams įkurti savo nepriklausomą valstybę Palestinoje. Maskva tada garsinosi būsianti geresnė už anglus ir sten-gėsi pasaulio žydų tarpe sudaryti maždaug tokią nuomonę, kad — spjaut į tą Palestiną, nes yra kraštas, kuriame galima kurtis be jokių ginčų, be jokių anglų ir be jokių arabų... Tas kraštas — Birobidžanas. Nors oficialiai jis niekad neturėjo aukštesnio titulo, kaip "autonominė žydų sritis" (oblast), tačiau pasaulio opinioje tai buvo "autonominė žydų respublika" Sovietų Sąjungos ribose.

Maža kas teįsivaizdavo net ir kur yra toji "žydų respublika"... O ji, tai yra, Birobidžano sritis, yra toli: pačiuose Sibiro rytuose, prie Amuro upės ir Mandžūrijos, maždaug pusiauoklyje tarp Korėjos ir Sachalino. Tos

srities vardas yra sudarytas iš dviejų ten į Amurą įtekančių upių, kurių viena vadinama Bira, kita — Bidžan.

Naujojo "Didžiosios Sovietų Enciklopedijos" laidoj (spausdintojo ant Petrašiūnų popierio fabriko pagaminto popierio...) 5-me tome apie Birobidžaną tėra tik... 14 eilučių. Ten sakoma: "Birobidžanas — miestas, žydų Autonominės Srities centras (RSFSR Chabarovsko krašto ribose), geležinkelio stotis 175 km. į vakarus nuo Chabarovsko, ant Didžiosios Birus (įtekančios į Amurą) upės". Toliau paminėta keletas tame mieste esančių fabričių bei įstaigų. Pabaigoje pažymėta: "Įsikūrė 1928 metais Tichonkos traukinių sustojimo vietoje". Jokio platesnio užsiminimo apie "autonominę sritį", kurios centras yra tas miestas. Todėl žinių apie tą sritį tenka įieškoti kituose šaltiniuose. O jie sako štai ką.

Sritis yra padalyta į penkis rajonus: Birobidžano, Volachajevkos, Leninos, Sojuznos ir Čingajaus. Pastarieji trys rajonai yra grynai priverčiamųjų darbų stovyklų rajonai. Sojuznos ir Čingajaus rajonai yra absoliučiai izoliuoti nuo aplinkos ir, išskyrus nutremtusius bei jų prižiūrėtojus, niekas neturi teisės į tuos rajonus įžengti. Nutremtieji tenai dirba grąfito ir geležies rūdos kasyklose. Iš transporto personalo, kuris turi progos būvoti tų rajonų pakraščiuose, patiriama, kad beveik visi į tų rajonų stovyklas nutremtieji yra žydai. Dar 1952 metų birželio mėnesį vienas žydių moterų transportas buvęs nusiųstas į tuos rajonus.

(Perkelta į 8 puslį)

- Belgijai su karaliais nesiseka. Dabartinis karalius Baudouin serga džiova, turės gydytis, ir greičiausiai, atsisakyti sosto savo brolio naudai.
- Buvęs prezidentas Trumanas savo prisiminimus parduos Life žurnalui už \$600.000.
- Iš Maskvos gautas pritarimas, kad JAV ambasadorium būtų Charles E. Bohlen. Atstovu į Meksiką paskirtas Francis White.

- Valstybės sekretorius Dulles vasario šešioliktosios progą padarė pareiškimą, kuriame priminė visų Baltijos valstybių skaudžią padėtį ir teisę į laisvą gyvenimą.
- Korėjos fronte paskutinę savaitę prasidėjo didesnė karinė akcija prieš raudonuosius.
- Indokinijos atstovas Maskvoje vėl matėsi su Stalinu. Manoma, kad Rusija nori Korėjos derybose daryti žingsnį atgal, todėl pasikvietė Indokinijos, kaip tarpininko atstovą.
- Kongreso atstovų grupė rimtai nori pravesti mokesčių mažinimo įstatymą, bet sutinka rimtą pasipriešinimą, kol nebus persvarstyta biudžetas. Kanada nuo liepos 1 d. mokesčius sumažina 11%.
- Po Eisenhowerio pranešimo Kongreso vadams apie padėtį pasaulinėje politikoje, dalyvavę pranešime pripažino, kad karinį asiginklavimą negalima mažinti ir iš to taupyti, nes padėtis esanti labai rimta.

Generolas Mark Clark Japonijoje sutinka Prancūzijos maršalą Alphonse Juin. Viduryje Prancūzijos ambasadorius Japonijoje Maurice DeJean. Maršalas Juin atvyko susipažinti su Korėjos karo problemomis.

DIRVA

Lithuanian Weekly, published by American Lithuanian Press & Radio Ass'n VILTIS, Inc. (Non-profit), 6820 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio. Telephone: ENdicott 1-4486. Issued in Cleveland every Thursday. Editor: Balyš Gaidžiūnas.

Entered as Second-Class matter December 6th, 1915, at Cleveland under the act of March 3, 1879. Subscription per year in advance: in the United States — \$5.00 in Canada — \$5.50, elsewhere — \$6.50. Single copy — 10 cents.

Lietuviškas savaitraštis, leidžiamas VILTIS, Amerikos Lietuvių Spaudos ir Radijo D-Jos (inkorp. ne pelnui), 6820 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio. Telefonas: ENdicott 1-4486. Išleista Clevelande kas ketvirtadienį. Redaktorius: Balyš Gaidžiūnas. Įregistruota kaip antros klasės siunta 1915 m. gruodžio 6 d., Clevelande pagal 1879 m. kovo 2 d. įstatymą. Prenumerata metams iš anksto: Jungt. Amerikos Valstybėse \$5.00, Kanadoje — \$5.50, kitur — \$6.00. Atsk. Nr. kainą 10 centų.

Lietuvos Nepriklausomybės šventės dieną Lietuvos Ministras prie Šv. Sosto S. Girdvainis padarė priėmimą Pasituntinybėje, kuriame dalyvavo lietuvių kolonija su vyskupu V. Padolskiu, dvasiškijos atstovais, diplomatai, italų visuomenės, kultūros, mokslo ir spaudos sferų žmonės.

Ypač gausiai buvo atstovaujamos sovietų pavergtos tautos. Dirvos nuolatinis bendradarbis Dr. A. Gerutis vasario 16-tosios proga šveicarijos sostinėse — Berno įtakingiausiame laikraštyje "Bund" atspausdino aktualų rašinį. Laikraštis yra liberalinės srovės, kuri dabar iš 7 vyriausybės narių turi 3 svarbiausius postus: užsienio, karo ir ūkio.

Vasario 16 dieną Romos lietuviškų transliacijų vedė Dr. J. Gaileius rūpesčių Italijos radiofonas davė lietuvišką muziką ir atitinkamą paskaitą italų kalba. Trumpomis bangomis buvo transliuota iš Romos Lietuvos Diplomatijos šefo, VLIKo ir Arkivyskupo Metropolito J. Skvirecko atsišaukimai.

Filatelistų Draugija "Lietuva", Chicago, išleido savo biuletinį Nr. 3. Atskiro numerio kainą 20 c. Adresas: 714 W. 21 St., Chicago, Ill.

Šeštoji Liet. Filatelistų Draugijos pašto ženklų paroda įvyksta Chicagoje balandžio mėn. 25-26 dienomis. Paroda įvyks 2451 W. 47 St., Chicago, Ill.

Lietuviškos knygos klubas išleido Česlovo Grincevičiaus kny-

ATPIGINTA "KNYGŲ LENTYNA"

Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas atpigino jo leidžiamą bibliografinio biuletinio "Knygų Lentynas" prenumeratos kainą 1953 metams. Europos, Afrikos, P. Amerikos ir Australijos šalyse iki vieno (1) dolerio su persiuntimu. JAV-se ir Kanadoje prenumeratos kainą nepakeičia: 1 dol. 50 c. metams. Pašto perlaidas ir čekius adresuoti:

Lithuanian Bibliographic Service, 602 Harvey St., Danville, Ill., USA.

1952 m. biuletenyje buvo paskelbta daugiau kaip 300 knygų ir naujų periodinių leidinių, o periodikos straipsnių bibliografijoje apie 2000 straipsnių.

Biuletinį leidžia VLIKas, redaguojančią bibliografą Aleksandrą Ružancovą.

ŠIO METO IDOMIAUSIA KNYGA ŽEMAIČIŲ KRIKŠTAS

Romanas iš mūsų senosios ir garbės žygių atžymėtos praeities. 421 psl., kietais drobės viršeliais įrišta. Gaunama Dirvoje (6820 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio) ir pas kitus spaudos platintojus. Kaina \$3.50. (8)

TAUTINĖS SAJUNGOS SKYRIUOSE TAUTINIUOSE SAMBŪRIUOSE

M. BRAKO PRANESIMAS

Šiapus Atlanto neseniai atsiradęs Martynas Brakas Liet. Taut. S-gos Chicago skyriaus susirinkimui (vasario 14) perdavė buvusį savo bendradarbių VLIKo Vyk. Taryboje ir Mažosios Lietuvos Taryboje linkėjimus, papasakojo apie jo paties patirtas nuotaikas Vokietijos, Prancūzijos ir Anglijos politiniuose sluogsiuose ir gal kiek subjektyviai apibūdino mūsų veiksmų santykius ir priežastis, įmanėvusias juos į dabarties situaciją.

Atstovais į S-gos seimą išrinkti A. Olis, Dr. A. Rudokas, V. Duoba, O. Biežis, J. Linkuvienė ir K. Matusevičius. Be jų, seime sprendžiamuoju balsu gali dalyvauti šie chigagiečiai: S-gos Tarybos nariai Dr. J. Bartkus, Dr. S. Biežis, T. Blinstrubas, A. Lapinskas, Dr. J. Paplėnas, Dr. S. Stankus ir skyr. pirm. P. Linkus.

Į vilties draugiją nutarta įstoti \$100.00 įnašu.

Susikaupimu paminėtas sausio 28 d. miręs skyriaus narys Jonas Mašiotas. Į jo vietą Chicago Lietuvos Taryboje deleguotas Ant. Kalvaitis. J. R.

SAMBŪRIECIAI VEIKIA

Energinga Taut. korp. sambūrio valdyba Chicagoje vasario

VASARIO 16 MINĖJIMAS BALTIMOREJ

Nežiūrint smarkoko lietaus, — vasario 15 d. 10 val. ryte prisirinko pilnutėlė parapijos bažnyčia žmonių. Mat, iškilmingomis pamaldomis buvo pradėta švęsti Vasario 16. Pamaldas laikė ir pamokslą sakė prel. Mendelis, asistuojant kun. P. Dambrauskui ir kun. P. Patlabai.

Pamaldose su vėliavomis dalyvavo Amerikos Leg. 154 lietuvių postas, jų pagelbininkės, Am. Liet. Karių motinų ir skautų vienetai.

Minėjimą salėje pradėjo A. L. Tarybos pirm. A. Miceika sukviesdamas scenon garbės prezidiumą ir kun. Dambrauską paskaityti invokaciją. Amerikos ir Lietuvos himnus, pianui prietariant, giedojo Galkus. Prieš Himnų giedojimą scenos šonuose išsiriškio įvairių organizacijų vėliavos. Minėjimą tvarkyti buvo paskiriamas K. Laskauskas.

Po ilgokos L. L. Komiteto nario V. Vaitiekūno skaitomos skaitytos, paliečiant mūsų tautos

14 d. suruošė užgavėnių blynus. Mažonijon Lietuvių Auditorijos salėn suėjo apie 150 narių ir svečių. Nuotaika buvo puiki, bet ar nebūtų tikslinga ateityje į tokius pobūvius įpinti vieną kitą programos dalykų?

Nors tokiais parengimais valdyba pelno nesiekia, bet vis sugeba biudžetą subalansuoti su pertekliumi, kuris nedelsus randa sau paskirtį: vargstantiems Vokietijoje paremti, laisvės reikalui, Vilčiai ir kt. J. L.

DR. HENRIKAS ARMANAVICIUS ISLAIKE EGZAMINUS

Paskutinėje egzaminų sesijoje Baltimorėje dr. H. Armanavičius išlaikė egzaminus ir gavo visas gydytojo teises verstiti privačia praktika.

Dr. Armanavičius yra augsttė, nuo Zarasų — Dusetų. Gimęs Petrapilyje, iš kur mažytį tėvą persivežė, grįždami iš Rusijos. Tačiau Augstaitijoje neilgal gyveno, nes tėvui persikėlus gyventi į Kauną — persikėlė drauge ir visa šeima. Gimnaziją baigė Kaune 1930 m. ir tais pačiais metais įstojo V. D. Universitetan Medicinos fakultetan. O 1938 m. jau gavo visas teises verstiti privačia medicinos gydytojo praktika.

Darbo vietą pasirinko Kaune, kuriam, apart laisvos praktikos, buvo ir sanitarijos inspektoriumi. Gilindamas žinias kurį laiką dirbo Kauno mieste esančiose ligoninėse.

Studijuodamas priklausė Fraternitas Lithuanica Stud. Korporacijai. Lietuvai apeleido 1944 m. liepos mėn. Pirmiausiai apistojo Vienos ir joje išgyveno iki lapkričio mėn. Iš Vienos persikėlė į šiaurės Vakarų Vokietiją. Būdamas Vokietijoje dirbo Dresdeno ir Vienos ligoninėse. Karui pasibaigus tarnavo UNERA ir IRO žinioje kaip gydytojas Dementhorsto ir Oldenburgo stovyklose, anglų zonoje.

Į Ameriką su šeima atvažiavo 1949 m. pabaigoje. Gyvendamas Baltimorėje visą laiką dirbo psichiatrinėje valstybinėje ligoninėje rezidentu. Rudeniop mano iš ligoninės pasitraukti ir verstiti privačia praktika. A. Č.

MINĖJO KLAIPĖDOS KRAŠTO ATVAIDAVIMĄ

Lietuvių svetainės didžiojoje salėje, sausio mėn. 18 d. Lietuvių Tremtinių Bendruomenė buvo suruošusi Klaipėdos krašto atvaidavimo minėjimą.

LIETUVIŲ DIENOS

Ilustruotas mėnesinis žurnalas, leidžiamas lietuvių ir anglų kalbomis, užsaisakytas visiems. "Lietuvių Dienos" duoda kiekvienam numerį per 40 puslėnių, įdomių ir aktualių nuotraukų iš viso pasaulio lietuvių gyvenimo ir veiklos. "Lietuvių Dienų" kiekvienam numerį skaitytojas ras įdomių ir aktualių straipsnių, beletristikos ir informacinės medžiagos iš pasaulio lietuvių gyvenimo. "Lietuvių Dienos" turi anglų kalbą, parašai po nuotraukomis duodami abiem kalbomis, todėl šis žurnalas prieinamas ir čia gimusiems bei kitataučiams. "Lietuvių Dienų" vienas numeris siunčiamas susipažinimui nemokamai, prisituntus savo adresą. Metinė prenumerata 4.00 dol. Administracijos adresas: "Lietuvių Dienos", 9204 S. Broadway, Los Angeles 3, Calif.

DIRVOS TALKA

Kiekvienais metais Dirva kreipiasi į savo skaitytojus, talpininkus ir visus bičiulius prašydamas padėti praversti Dirvos platinimo talką. Talką, įjungiant į mūsų šeimą tuos lietuvius, kurie dėl vieno ar kitokio priežasties, Dirvos dar neskaito.

Kreipiamės ir šiais metais, ir nuo vasario mėn. 1 d. iki balandžio mėn. 30 d. skelbiame Dirvos platinimo talką.

Per tuos tris mėnesius, mes tikime, seni mūsų skaitytojai ir visi mūsų bičiuliai, paragins savo kaimynus ir jiems padės užsiprenumeruoti Dirvą. Mes ypač tikime paramos iš Tautinės Sąjungos skyrių ir Tautinių Korporacijų sambūrių, lygiai čia Amerikoje, lygiai kitose kraštuose.

Mes norime per šiuos tris mėnesius suteikti 300 naujų skaitytojų. Tai juk nedidelis skaičius. Reikia tik kiek padėti ir tą skaičių turėsime!

Visi talkininkai, kurie surinks nemažiau kaip 5 naujus metines prenumeratas, gaus už 4 dolerius naujausių knygų, pasirenkant iš mūsų skelbiamo knygų sąrašo, kuris dedamas kiekvienam Dirvos numeryje.

Daugiausia prenumeratorių surinkęs talkininkas, jei bus išpildyta skelbiama 300 naujų prenumeratorių talka, gaus papildomai naujausių knygų už 25 dolerius.

Mes laukiame jūsų talkos ir laukiame 300 naujų Dirvos skaitytojų!

Dirva

TUOJ ISIGYKIT ŠIAS KNYGAS!

Aušrelė (elementorius)	Nemunas
Step. Zobarskas 2.25	St. Kolupaila 2.50
Aukštųjų šimonių Likimas	Neramų buvo Laisvės Alėjos
Ieva Simonaitytė 3.50	B. Daubaras 1.50
Anglų kalbos gramatika	Nusidėjė
J. Kukanauza 2.00	K. Pažėraitė 2.00
Anderseno pasakos	Our Country Lithuania
2.00	V. Augustinas 5.00
Anglų kalbos gramatika	Po Tėvynės dangum
V. Kamantauskas 1.00	Zodžiai vytės Nemunėlio.
Aukso kirvis	Paveikslai V. Augustino 2.00
Juozas Švaistas 2.50	Petras ir Liucija
Barabas	Romain Rolland 1.20
Paer Lagerkvist 2.25	Pasaulio Lietuvių Žinynas
Balutis	Alcietas Simutis 5.00
J. J. Bačino leidinys 1.50	Princas ir elgeta
Baltaragio malūnas	Mark Twain 1.20
K. Boruta 2.50	Pirmas rūpestis
Broliai Domėikos	Jurgis Jankus 2.00
L. Dovydenas 2.50	Pragaro pašvaistės
Buriavimas ir jūrininkystė	V. Alantais 3.50
B. Stundžia 2.00	Partizanai už gelež. uždangos
Daili sąlytė	Daumantas 2.50
Didžiosios atgalios	Per Klausučių ūlytėlę
R. Spalis 3.50	Liudas Dovydenas 2.20
Doleris iš Pittsburgho	Pictų vėjelis
Stepas Zobarskas 0.80	Vytė Nemunėlis 1.60
Gatvės Berniuko Nuotykių	Paklydę paukščiai I
R. Spalis 5.00	Jurgis Jankus 2.20
Giesmė apie Gediminą	Paklydę paukščiai II
B. Bruoga ir V. Petravičius 2.00	Jurgis Jankus 2.60
Gintariniai vartai	Petras Širvokas 2.75
N. Mazalaitė 2.00	Juozas Švaistas 2.75
Gimtojo žodžio baruose	Raudoni batukai
P. Jonikas 1.50	Jurgis Šavickis 1.50
Gyvyliū ūkis	Ėmėybė man
George Orwell 1.00	J. Kėkštas 0.80
Hafo pasakos I ir II dalis	Raguvas malūnininkas
2.75	V. Tamulaitis 0.25
Kazimieras Sapieha	Sudie, pone Čipse
B. Bruoga 2.50	James Hilton 0.75
Karoliai	Silkai ir vilkai
Guy de Maupassant 2.50	Runcė Dandierinas 1.00
Kaip jie mus sušaudė	Saulės laikrodžiai
J. Petrutis 1.80	Henrikas Nagys 1.00
Kuprelis	San Michael knyga I
Ignas Šeinius 2.00	Axel Munthe 2.50
Kalorijo- ir doleris	San Michael knyga II
Vilius Bražvilius 2.00	Axel Munthe 2.50
Kryžkelės	Šventieji akmenys
A. Vienuolis 3.50	Faustas Kirša 2.00
Lietuva	Šventoji Lietuva
A. Bendorius 2.75	Jurgis Šavickis 3.00
Lietuvių Literatūra	Tėvų pasakos
Pranas Naujokaitis 2.00	A. Giedrius 1.90
Lietuvių Tautos Kelias	Tollmieji kvadratai
M. Biržiška 3.00	J. Grišmanauskas 2.00
Lietuvių kalbos vadovas	Tautosakos Lobynas
Red. prof. Skardžius 4.50	J. Balyš 3.00
Lietuviškos pasakos	Tomas Nipernadis
J. Balyš 2.50	August Gailit 2.50
Lietuvių poezijos antologija	Trylika nelaimių
J. Alstis ir A. Vaičiūnaitis 6.00	R. Spalis 1.25
Lekučio atsiminimai (jaunimui)	Tarp pelių ir vryų
A. Giedrius 1.50	John Steinback 1.25
Lietuvių archyvas	Tėvėlių pasakos
Bolševizmo metai 3.00	A. Giedrius 0.30
Lietuvos Valstybės	Ugnies parduoklės
Konstitucijos	Balyš Rukša 1.00
0.70	Valkų knygelė
Lietuvai Tėvynai	M. Valančius 1.80
V. Nemunėlis ir Vl. Vijeikis 0.50	Vieneri metai ir viena savaitė
Lietuva tironų Pančiuose	B. Gaidžiūnas 1.50
B. T. Dirmelkis ir V. Rastenis	Varpai skamba
(Jonas Andriūnas ir Petras	Stasius Būdavas 2.50
Svyrius) 1.50	Vyturėliai Laukuose
Mažasis Lietuviškai	Vikt. Simaitis 0.75
Angliškų žodynas	Taupoji Virėja
Vilius Pėteraitis 2.00	2.00
Mėnuo vad. medaus	Užuovėja
N. Mazalaitė 2.50	M. Katiliškis 3.50
Medinis arklys	Žemaičių žemė
Eric Williams 2.00	A. Vilainis 1.50
Motulės paviljo	Žemaičių krikštai
Lazdynų Palėda 0.60	P. Abelkis 3.50
Meškiukas Rudnosukas	Žvaigždėtos naktys
Vytė Nemunėlis 2.00	Augustaitis-Vaičiūnaitis 1.00
Namai ant smėlio	Žmonės ant vieškelio
J. Gilauda 2.00	Liudas Dovydenas 1.00

Visos knygos siunčiamos paštu. Užsakant pinigų siųskite DIRVA, 1272 East 71 St.

A.a. Jurgis Savickis prisiminus

"Mano mažą miestelį", Thornton Wilder'io, mačiau scenoje bent penkis kartus. Bet jeigu tą pjesę statytų dar kartą, ir vėl ečiau ir vėl ją žiūrėčiau. Nes ji, savo paprastume, turi tiek šarmo, tiek gyvenimiškos filosofijos ir poezijos, kad kiekvieną kartą ją klausydamas at- randu vis naują grožį, kuris mane žavi ir jaudina.

Giliausį įspūdį paliko scena, kur jaunos, tik ką mirusios moteriškos siela, atsidūrusi aname pasaulyje, neranda ramumo, nes ilgai žemės ir savo artimųjų. Ji norėtų bent momentui sugrįžti į savo gimtąjį miestelį, į savo namą pas tėvus, kad dar kartą jais pasidžiaugtų.

Jos noras išsipildė. Ji atsiranda tėvų namelyje, savo gimimo dieną. Jai, kaip dvasei, nerūpi žemiški dalykai, ji nori tik pareikšti savo meilę motinai. Bet motina, užimta kaip tik tais žemiškais dalykais, nepastebi dukters. Ji sielojasi, kad pusryčiai būtų laiku paduoti, kad viskas būtų tvarkoj. Ji neturi net laiko pažūrėti į dukterį, kuri taip pasiilgo jos.

Duktė nuliūdusi ir nusivilusi grįžta į savo amžinąjį gyvenimą, kur suranda ramumą, nes pamatė, kad žemėje žmonės, užimti nereikalingais, paviršutinišiais dalykais, neturi net laiko parodyti viens kitam savo širdingumą.

Ir tiesa, mes visi esam kuo tai užimti, kur tai skubam, kuo tai rūpinamės, nervinamės, pykstam, bet gyvendami kartais ilgus metus greta viens antro, nesistengiam pažinti bei suprasti savo artimo. Ir tik po jo mirties jis pradeda mums ryškėti, ir tik tada mes stengiamės, jį įkainuoti.

Ta mintis ateina man kiekvieną kartą, kada palydim į kapus gerą pažįstamą ar bičiulį.

Gilų įspūdį paliko prieš porą metų pasirodžiusi žinia, kad poetas Kruminas sunkiai serga ir reikalingas pašalpos. Buvo paskelbta per laikraščius rinkliava. Ir vėliau buvo pranešta, kad buvo surinkta Kruminui — dešimt dolerių! Bet jis, deja, jau miręs buvo.

Panašiai buvo su senesniais ap- leidusiu mus rašytoju Jurgiu

VINCENTA LOZORAITIENE

Savickiu, kuris prieš keletą metų atsidūrė sunkioje materialinėje padėtyje. Buvo kreiptasi į visuomenę, buvo belstasi į Lietuvos Rašytojų Sąjungos duris. Ir tik visai netikėtai M. Gimbutienė (Bostone) pavyko surinkti didesnę sumą (100 dol.) ir jam nusiųsti.

Kada, karui pasibaigus a.a. J. Savickis pradėjo rūpintis savo knygų leidimu, jam tas nelengvai ėjo. Ir jis jautė kartumą, kad jam per mažai padedama. Bet kada išėjo jo novelių rinkinys "Raudonieji Batukai", jis labai džiaugėsi. Jis tada taip rašė: "Pasidarys batusiuviu įsi- verčiau nebologiasia su tais "batais". Išpardaviau visus, ir "Gabi- ja" sumokėjo viską, ar arti to. Geri žmonės. Kad sumokėtų man pastūkstanti dolerių "pre- mijos", aš maža iš pat pradžių tuo tikėjau... Žinoma, nebū- čiau atsisakęs. Dabar ji teko mano prieteliui Aiščiui-Aleksan- dravičiui. Jau sakiau, aš eilėra- čių bijau ir jų neskaityau, už tai ir nesuprantu. Bet Miškinis ir Aleksandravičius, sakoma, yra mūsų geriausi pomaironiniai po- etai, sukūrę "mokyklą". Tai ko gi daugiau reikia pagėdauti, užtat reikia tikėti, ką žmonės sako ir džiaugtis. Aš ir džiaug- guos ir didžiai esu patenkintas, kad Jonas Aleksandravičius iš Putmano (Putmano V. L.) pre- miją yra gavęs. Dievas jam pa- deda ilgai gyventi ir gražiai elg- tis savo Putmane. Bet šiaip "premių" galia aš imu atsisak- ti... Pirmiausia, "novelių kon- kursas", žmonės — kritikai su- siprovė; ne tam, kam reikėjo, premija esą tekusi... Aliuzijos buvo kaip ir į šio laiško autorių taikomos. Vėliau — romano kon- kursas — vėl žmonės susiprovė: kam teikti? Nors "Draugo" fronto žmonės ("Draugas" or- ganizavo): vyr. redaktorius — Dr. J. Prunskis, kaip kokį ne- bėpagydomą ligonį, mane drąsi- no iki paskutinės minutės: ne- nusileisti — laimėsią... Ta gi darė visai įsitikinęs ir persi- męs! Turu tame fronte draugu. be Prunskio, žmogaus didžiai or- ganizuoto, dar prisiekęs jų kri-

tiškas B. Babrauskas (Rašytojo Draugijos pirmininkas) galvą už mane guldo. Net "Aidai" išvil- ko pamatinę kritiką apie Jurgį Savickį, kaip kokią sunkią pa- tranką išvilkdami, nudėti visus, kad neįtikėtų Savickio pažėgin- gumu ir galia. O rašė gi (man sakoma) Nyka-Niliūnas, o spau- sdino "Aidai". Kogi daugiau no- rėti po to? O po to man tik vie- no norėjosi: dirbti dar daugiau, tikrai galima geresnius daiktus sukurti. Žmonių pasitikėjimas (bet tokias mane įpareigojan- čias kritikas) išpirtki."

"Bet dabar jau aš daugiau į jokias premijas netikiu ir dau- giau jokiomis kortomis, falsyvu ar atvirai, nelošiu. Taip para- šiau ir Miglinui "Tremčiai", ku- ris norėjo sužinoti kokių būdu aš rašau savo romanikištį, ir, ar aš tikis į literatūrinį Dievą. Jis atspausdino mano romaną ("Draugo" rabinu išpašalvonin- tą). Dabar jis riša apmušalais Muenchene (turbūt Memminge- ne V. L.) ir žada tuojau man knygą atsiųsti, gatavą, pasi- džiaugti ir susijaudinti. Moka, atrodo, irgi nebologiasiai... Asmeniškai jo nepažįstu, kaip ir Prunskio, ar Babrausko. Gal taip ir geriausia veikti, kai dir- bi su nepažįstamais žmonėmis? Dar esu išsiuntęs daugiau de- šimties savo novelių, spausdin- ty ir nespausdintų, leidykiai Amerikoje "Patria", kurios irgi nepažįstu ir su kuria į pažintį suvedė rašytojas Zbarskas, ku- rio irgi nepažįstu! Leidykla, at- rodo, dabar nugirdžiu, turi sa- vo atestaciją: kelis metus lei- dusi ir neišleidusi! anglų žody- no. Bet aš nenusimenu. Mano sa- lygas priėmė, pinigų turbūt su- mokės. Aš nenoriu kur po le- dais palisti, noriu išplaukti pa- viršiu. Ir išplaukęs surasti ge- neralinį leidėją, kaip visur pri- imta daryti su rašytojais (pasi- žymėjusiais) ir kuris galėtų teikti avanso. Tai visos mano rašliaviškos epopėjos!"

Dar ir neviskas! Šį kartą bi- jau tikrai mane "kunigai" bus apstatę: yra toks Rimeikis (ne- pažįstus asmeniškai), Rev. Kru- pavicius patikėtinis (ar VLIKo). "Kalbos Vadovo", Ma- ceinos sofistinius ir begalinius žodžių maišus išleidęs, ir kito-

klas, tokias pat rimtinti nusmil- kusias knygas išleidęs. Ir stai- giai pasiėmęs ir mano "dieno- raštį" (1939-1945) išleisti gra- žiai ir patraukliai lietuviškai ir vokiškai. Jo "staigumas" bus pasireiškęs lygiai prieš pilnai prinokusius tris metus. Knyga "gera". — sakė — praturtins mūsų literatūrą.

Knygoje vis dėlto daugiau dū- saujaus dėl gėlių (gėlės!) ir kiek mažiau dėl tometinės politikos. Gėlės idomiau."

Dabar žmogus šiaip ir taip: ar jam kas abi rankas kas bus išsukęs ar visai pinigų pritrū- kęs... Šimtas klūčių ir dar daugiau priežasčių. Kantrus bū- damas laukti daugiau nenoriu. Nenoriu ir nenoriu! Užsispiręs, mažiau dėl tometinės politikos. Parašiau kan. Krupavičiui. Taip ar ne? Yra leidėjų (net du!) Amerikoje, kurie mielai išleis- tią mano knygą.

Bet kokį nuostolį bus žmogus padaręs nesusitvarkęs reikalo per tris metus!"

Iš to ilgo, pilno kartumo, kad ir su humoru rašyto J. Savickio laiško matėm, kad velionis buvo nusivylęs ir knygų leidėjais ir "premių" dalinimu ir, kad ant- galo pritrūko kantrybės. Tuo labiau, kad buvo nuolat sunkioji finansinė padėtis. Savo atspau- sdinto "Dienoraščio" J. S. taip ir nepamatė.

A.a. J. Savickis prieš karą buvo nusipirkęs Pietų Prancūzi- joje, prie Mentono, Roquebrune, sklypą, ant kurio pastatė vilą ir pavadino ją "Ariogala", iš ku- rios pats, prieš 63 metus, buvo kilęs. Bolševikams okupavus mūsų kraštą J. Savickiui reikė- jo verstis iš tos nusipirkto žemės. Bet aišku, to negalėjo už- tekti pragyvenimui, ypač kad jo rankose pinigai nesilaikė ir tirpo kaip sniegas. Todėl J. S. buvo priverstas pardavinėti žemės sklypeliais. "Kaip tortą pjau- stau savo žemę ir pardavinėju", — juokais sakydavo J. Savickis.

Karo metu, kada gyvenimas visur buvo sunkus, Ingė — J. Savickio žmona — dirbo daržė kaip darbininkė, augindama vi- sokias daržoves ir gėles — gvaz- dikus ir pati veždavo dviračiu į Monte-Carlo pardavinėti. Tad J. Aiščio aliuzija "Dirvoj" 1953. I. 8 d. "šeimos vėžio", kuris įsi- viečia kada įgalio ministerio verslą tenka pakeisti daržinin- kyste" yra perdėta. P. Ingei teko užsiimnėti ne tik daržininkyste,

bet ir siuvimu ir kitais darbais. Bet kada pinigų nuo tų pripuo- lamų darbų vis neužtekėjo ir jos brangesni daiktai buvo jau parduoti, Ingė buvo priversta grįžti į gimtąjį kraštą — Da- niiją ir pradėti ten darbą. A. a. J. Savickis sutiko. P. Ingė at- važiuodavo atostogų pas vyrą su augintiniu, kurį J. S. buvo įsūnyjęs. Ne tiesa, kaip rašo Aistis, kad P. Ingė "visomis ke- turiomis norėjo užsitikrinti tei- ses į savo Jurgio palikimą — vi- lą Ariogalą". Kaip į žemę taip ir į vilą buvo įdėta daug jos triušo ir turto. Taip pat negraži insi- nuacija tvirtinti "kadangi vien- nas Savickio sūnus liko gyvas ir atsišaukė, greičiausia tai ir bus buvusi priežastis, kuri šal- takrauję ir blaivę skandinavę pastūmėjo palikti savo vyrą".

Nė dėl to Ingė paliko savo vyrą, kad atsišaukė jo sūnus. Be to, negalima Ingės vadinti šaltakrauję skandinavę. Ji my- lėjo savo vyrą širdingai, kaip ir jis ją labai mylėjo. Ji padėjo jam kiek galedama. Neturėdama savo vaikų ji paėmė augintinį sve- timą, prie kurio prisirišo, kaip prie savojo. J. Savickis taip pat mylėjo vaiką. Kada kilo skry- bų klausimas su Inge, a.a. J. S. rašė: "Blogiausia, man tai vai- kams! Kaip aš ji atjaučiu ir my- liu."

Ingė mylėdama savo vyrą, pa- milo ir lietuvių ir viską kas lie- tuviška. Ji išmoko kalbėti lie- tuviškai. Po Savickio mirties ji tuoj susirūpino kas bus su ve- lionies lietuviškomis knygomis, pa- veiksiais ir dievukais, kurių a.a. J. S. apščiui turėjo, jei tas vis- kas pereis į nežinomos lietu- viams olandės Mary Koch ran- kas. Tai ji, Ingė, atskubėdama į laidotuves parūpino lietuvišką vėliavą ir uždėjo ją ant buv. Lietuvos ministerio ir rašytojo karsto. Netiesa taip pat, kad šią vasarą, "maldaujama ir ru- gojama negrįžtanti Ingė"... Šią vasarą, kaip ir pereitą, ji buvo nuvažiavusi į Ariogalą, tik vie- toj vyro namuose, šimt turėjo sustoti pas savo bičiulius Liut- kus. Bet tai yra asmeniniai, in- timūs dalykai, kuriuos dar ne- galima liesti, tuo labiau nekro- loguose.

Gerbdami atsiminimą mums brangių mirusių, koks buvo Jur- gis Savickis, neturim teisės už- gaulioti palikusį gyvųjų, tuo labiau, kad jie nieko blogo nėra padarę.

LIETUVOS ATSTATYMO REIKALAI

Sausio 23 d. New Yorke posė- džiavo Lietuvos ūkio Atstatymo Studijų Komisijos, Prekybos ir Ekonominė Sekcija. Pirmininka- vo komisijos ir sekcijos pirmi- ninkas J. Audėnas. Dalyvavo J. Pažemeckas, K. Bielinis, Alb. Trečiokas, V. Vaitiekūnas. Bu- vo svarstoma "Ūkio struktūra būsimoj Lietuvoj". Klausimą referavo Dr. A. Trimakas.

Prelegentas palietė ir paryš- kino svarbiausias Lietuvos ūkio problemas, pirm to apžvalges kitų kraštų ūkinius principus ir juos taip rikiavo:

1) Amerikos ūkis — tai lais- vų kainų ir laisvos konkurenci- jos ūkis. Svarbiausias principas — pelnas.

2) Anglijos — buvo pradėta eiti socialistine ūkio linkme. Administracijos rikiuojam a s ūkis.

3) Italijos, jau prie Musolini įvestoji valstybinio kredito sis- tema, kuria valstybė svarbiau- siose gamybos šakose ėjo su sa- vo akcijomis ir savo įtaka, pa- likta ir dabar.

4) Sovietų Sąjungos — visiš- kai suvalstybtas. Čia pati val- stybė ūkininkauja, pagal kuo smulkiausia išdirbtus planus. Panaikinta privatinė iniciatyva, privatinė nuosavybė ir indivi- dualus pelnas.

5) Prancūzijos Profesinių Są- jungų veiklus dalyvavimas įmo- nių administravime.

Prelegentas mano, kad Lietu- vai teks prisilaikyti netiesiogio- nio ūkio rikiavimo principo. Mums teksią stipriai atsiremti į visuomeninio (sutelktinio) ūkio pagrindus. Jo nuomone mūsų ūkyje teks apimti:

a) Valstybei — 25%
b) Kooperatyvams — 25%
c) kitai laisvai iniciatyvai — 50%.

Be abejo, pereinamajame lai- kotarpyje daugiausia būsią val- stybės rankose, nes atgavus laisvę, krašte tebebus viskas su- valstybtas, tad bolševizmo pa- dariniai negalės būti per kelias dienas išlyginti.

Prelegentas mano, kad po vi- sokių pergyvenimų, Lietuvos žemės ūkis sversiąs nebedau- giau, kaip 50% visame tautos ūkyje.

Prelegentas palietė daugybę ir kitų klausimų. Buvo labai gy- vos diskusijos. Ypač pasireiškė dvi skirtingos nuomonės: žemės klausimu: viena, už grupinę sodybas, kita, už atskirus vien- sėdžius. Suprantama, kad šituo klausimu prie progos tars savo žodį LŪASK žemės ūkio Sekci- ja.

Geriau vėliau ne- gu niekad, tarė žydas pavėlavęs į traukinį... Ar ank- sciau ar vėliau Tamstą jausi pa- reigos savo mažą skolą už kalė- dinius sveikinimus atsiųgti. Padaryk tai šiandien, jausi nu- sikratęs, kad ir menku rūpesčiu, o seneliai bus patenkinti galėda- mi išbraukti Tamstos pavardę iš neatsiskaiciusių sąrašo. Dolerį malonėk siųsti: Holy Family Villa, Orland Park, Ill.

Seniausias ir gražiausias ilius- truotas lietuviškos minties žur- nalas.

MARGUTIS

Isteigė kompozitorius
A. VANAGAITIS
Kaina metams \$3.00
Susipažinti siunčiama
dovanai.
6755 So. Western Ave.
Chicago 36. Ill.

AR RŪPINATĖS SAVO VAIKAIS?

Jei taip, tai nedelsiant užsakykit savo vaikams jų laikraštį

TĖVIŠKĖLĖ

Metams tik 3 doleriai.

Rašykit šiuo adresu:

Tėviškėlė,
2313 West 91 St.,
Chicago 20, Ill.

ALKSNIAI ŠVENČIA

(IŠTRAUKA IŠ APYSAKOS)

B. G.

1.

Mūsų miestelis nedidelis ir nepai- nus. Tik viena ilga gatvė ir abiejose jos pusėse mediniai, su išmargintom langinėm, namai. Tokių miestelių Aug- štaičiuose pilna, jei ne tas ežeras, ku- ris Alksnius skyrė iš kitų miestelių. Ir jei ne Sekminių atlaidai, toli garsūs, tūkstančius maldininkų ir pramogau- tojų kasmet suvedant į Alksnių bažny- čią ir šventorių. Tai jaunų ir senų su- važiavimas gyvenimu pasidžiaugti ir rytojūm pasigraudenti.

Mūro bažnyčia, dar ponų baudžia- vose sumanyta, buvo apvesta augšta akmens tvora. O paliai akmenis į dan- gų išsišovusios liepos ir platūs kašto- nai. Gi pačiam šventoriuje, didelis Kris- tus, su sunkiu kryžium ant pečių, pir- tu rodė į tolumas...

Liepose ir kaštonuose, ir bažnyčios bokšte kušos, kaip ir žmonių giminė, dainuojančiai ir šaukiančiai Dievą gar- bino. Žmonės tos kušos baisesi nepa- tiko, bet ar kušom žmonės patiko-nie- kas nesinteresavo.

Prieš bažnyčią esančioje miestelio

aikštėje, miestelėnus ir kaimiečius kvietė užėti septynios krautuvės, koo- peratyvas, dvi arbatinės, restoranas, vaistinė ir smulkaus kredito draugija.

Saulėtom vasaros dienom, kada tik neisi, ant restorano laiptų, su mezginiu ar knyga rankose, sedėjo Abelio duktė Iza. Kodėl ji vis sėdėdavo ant laiptų — niekas nesirūpino. Daug svarbiau bu- vo, kad ji turėjo ilgas, juodas kasas, juodas, kaip anglis akis, buvo grakšti ir visad linksma. Vieni ją vadino gra- žia, gi kiti pikta pagunda. Bet ir vieni ir kiti nevengė į ją pažūrėti ir širdies gilumoj atsidusti, kodėl ji žydė...

Alksnių miestelėnai, pasigirdami prieš kaimiečius, girdavos, kad jų yra tūkstantis. Tik valseičia raštininkas, kuris miestely po kunigo, gydytojo ir vaistininko buvo mokyčiausias, kalbė- damas kooperatyvo susirinkime pasa- kė: miestely yra 893 žmonės ir 36 žy- dai...

2.

Pašaliais ir ant dulkančio kelio mėtėsi vakarykščiai galvijų vainikai.

3.

Kai bažnyčioje paskutinį kartą nu- rūko smilkalai-miestelio aikštė užsi-

Priegonkiuose kvepėjo žali berželiai ir stoviniavo pasipuošę žmonės. Alksniai šventė Sekmines. Miestelis lūžo nuo žmonių. Margavo šimtai nematytų ska- relių ir naujų veidų.

Bažnyčioje skambėjo maldos, o rinkoje vertelgų šauksmai. Vieni džiaugė dangaus turtais, o kiti sotinos žemės niekniekiais. Ir vieni ir kiti bu- vo laimingi. Tik šventoriuje stovįs Kri- stus, su tuo sunkiu kryžium, buvo toks pat ir visiems pirštu rodė į tolumas...

Butkų Stasys, studentas, žemdir- bių miniai einant apie šventorių, stovė- jo po klevais. Stovėjo toks augštas, šviesiaplaukis, pabalęs. Jis buvo grįžęs iš miesto visai savaitei.

Kitoj pusėj šventoriaus, mergaičių būry, į Stasį žvilgsniais šaudė Bartkų Laima. Septyniolikmetė, turtingo pa- ežerės ūkininko vienturtė duktė. Ide- gusiais veidais, mėlynom akim, lininėm palaidom garbanom. Tarsi paimta iš laukų mėlynomo ir čia, šventoriuje, vi- sų pasididžiavimui pastatyta.

Stasys matė, kaip Laima, vietoj poterių, šnabždėjo su draugėm, o pas- kiau visos, kaip varnos, žiūrėjo į jo pusę. Stasys nudavė, kad nieko nemato, bet jautė, kad veidu nuėjo raudonumas, o širdis smarkiau suplakė.

kimšo. Tetos ir dėdės gaudė brolvai- kius. O tiems brolvaikiams labiau rū- pėjo mergaitės. Vieni veržėsi pro kitus, visi skubėjo. Visi norėjo išnaudoti retą Sekminių progą, daugiau patirti, dau- giau džiaugsmo pasisemti. Juk kita to- kia proga bus tik už metų...

Vertelgos, matydami gerą žemdir- bių nuotaiką, storais ir plonais balsais šaukė, girė savo turtus. Ir, šiaip šyk- tūs žemdirbiai, šiandien buvo dosnūs. Pirkto niekniekius. Sau ir dovanoms.

Veržės pro minią ir Stasys. Rūpė- jo seniai matyti draugai ir artimieji. Minioj, kaip du pamesti daiktai, susi- tiko akis į akį su Laima. Jis linktelėjo, ji nusišypojo. Jis lyg norėjo eiti toliau, o ji pasakė:

— Šiandien, Stasy, mūsų paežerėj šokiai. Ne tik aš, bet mes visos lauk- sim. Nepasididžiuk!

Stasius toks drąsus žodis buvo ne- lauktas, bet mielas. Ir jai tuoj atsakė: — Tikrai, Laima, tikrai, būsiu!

O Laima linktelėjusi jau šaukė ki- tiems, kad neužmirštų ateiti į paežerę.

Toj pačioj žmonių minioj Stasys sutiko rėksnę Agotėlę, kaimyną Juo- zapą, dainininką Baltrų. Visi gyrė Sta- sį, kad jau tikrai didelis ir labai mo- kytas. Stasys girė juos, kad nesensta ir jo neužmiršta.

Prie Abelio restorano laiptų jis su- tiko savuosius. Jie jau ruošės namo. Stasio tėvas, patenkintas sūnum ir šioj

žemėj nueitais žingsniais, jau buvo mi- nęs ant kamščio.

— Kas man, kaip jis sakydavo kaimynam, visi vaikai jau žmonės, ar aš negaliu pagyventi. Dukteriai dalis išmokėta, Stasys greit bus mokytojas, o jauniausiajam teks ūkis. Ūkis be sko- lų, kad ir nepergeriausias.

Nuo laiptų į jų būrį žiūrėjo Iza. Ta juodakė pagunda. Ir kai jau jie ruo- šėsi namo, ji šuktelėjo Stasiui.

Stasys priėjo ir padavė ranką. Iza pamojo visiems, dingo tarpduryje, ir greit pasirodė su stiklinėmis ir alaus bonkomis. Ji dalino stiklius ir juokės. Ji prašė išgerti už Sekmines ir svečius iš miesto.

Visi gėrė ir kalbėjo, kad Iza moka apseit su žmonėmis.

4.

Vieškelis rūko kaip padegtas. Žvengė žirgai ir šūkavo važiuojantieji. Ilgiau sėdėjusieji pas Abelį jau ir dai- navo.

Stasys, vežime sėdėdamas šalia tė- vo, negirdėjo užpakaly sėdinčiųjų kal- bos. Jis akim rijo pražydusius laukus. Jis trumpom akimirkom buvo paežerėj, jis matė ant šventoriaus Laimą, kalbė- jos su Iza, jis matė į ežerą subridusius gluosnius, jis matė piemenystės drau- gus, kūrė ugnį ir rudenį degino bulvie- nojus.

(Bus daugiau)

Ginčas dėl krikščionybės socialinės reikšmės

GINČIJAMOJO KLAUSIMO APIBŪRIMAS

Viename literatūriniame veikalame skaityti mintį, kad krikščionybės reikšmė esanti lygi nuliui. Bet viename visuotinių ordino laikraštyje skaityti, kad krikščionybės reikšmė esanti didė: popiežius vis dar tebeva-dovauja žmonijai ir jis tik tu-ris suaukšti suvažiavimą pasau-lio netvarkai prašinti.

Tarp sakytų priešingų pažiū-ras polių glūdi senasis ginčas dėl krikščionybės socialinės reikšmės. Aišku, kad literatūri-nis veikalas siekia literatūrinio bet ne mokslinio ar religinio už-davinio. Ir grupinis religinis vei-kalas siekia religinio uždavinio, bet ne socialinės tikrovės aiški-nimo. Literato, religininko ir so-ciologo objektai nesutampa. Ži-noma, liberalinė ir konservaty-vinė kryptys kovoja žmoguje. Toji kova nesiduooda sutvarkoma vien autoritariniais sprendimais iš šalies. Taip pat nieko nepa-siekiami, kai oponentai vienas antram prirašo ateisto ar kleri-kalo požymius. Tiesa, subjekty-viniai samprotavimai pajavaina vaizdą; ir sutirštintos spalvos padeda reikalui išryškėti. Bet ginčijamam klausimui apie kri-kščionybės socialinę reikšmę spręsti reikia objektyvinių davi-nių.

KRIKŠČIONYBĖS VISUOTINĖ ESME IR GRUPINĖ FORMA

Krikščionybės esmė yra vi-suotinė, graikiškais žodžiais ta-riant — ekumeninė ar katalikiš-ka. Bet istorijos bėgyje jos susi-darė grupinės formos: (1) Kai Rytai ir Vakarai arba ekumeni-nis patriarchas Konstantinopol-lyje ir ekumeninis vyskupas Ro-moj nebesutarė dėl bažnyčios vadovybės, 1054 metais susida-rė neregiosios Visuotinės Baž-nyčios regimos dvi grupinės for-mos: Rytų ir Vakarų, Graikų ir Lotynų arba Konstantinopolio ir Romos bažnyčios. (2) Turkams — mohamedonams panaikinus Romos Rytų Imperiją ir prijun-gus anos valstybės ir bažnyčios sostinę, 1453 metais susidarė Rytų bažnyčios dvi šakos: Grai-kų katalikų ar ortodoksų bažny-čia ir rusų ortodoksų ar stačiat-ikių bažnyčia. (3) Nebepajėgus išlaikyti regimosios krikščiony-bės apsisvalymo srovę Vakarų bažnyčioje, 1517 ir sek. metais Vakarų bažnyčioje susidarė dvi šakos: Romos katalikų bažnyčia ir evangelikų ar protestantų bažnyčia. Tuo būdu neregiosios Visuotinės Bažnyčios dabar regi-mai pasireiškia grupinėmis for-momis:

(1) Rytų bažnyčia: (a) Grai-kų katalikų bažnyčia ir (b) Ru-sų stačiatikių bažnyčia ir
(2) Vakarų bažnyčia: (a) Ro-mos katalikų bažnyčia ir (b) Evangelikų bažnyčia.

KRIKŠČIONYBĖS VISUOTINUMO GAIVINIMAS

Krikščionybės visuotinumas pradžioje pasireiškė ekumeni-niais suvažiavimais arba eku-meniniais concilijumais. Jie visi įvyko Rytuose. Paskutinis jų buvo Konstantinopolioje 869 me-tais. Po to jie dėl sakytų ginčo jau nebeįvyko. Nuo to laiko Ry-tų ir Vakarų bažnyčios šaukda-vu jau nebe ekumeninius, bet grupinius suvažiavimus. Tokie Romos katalikų bažnyčioje įvy-ko: (1) suvažiavimas arba con-cilijumas Romoje 1512-1518 m., kuris pasisakė prieš bažnyčios reformas, (2) suvažiavimas Tri-jente 1545-1563 m., kuris pasi-sakė prieš evangelikų mokslą, ir (3) suvažiavimas Vatikane 1869-1870 m., kuris nustatė popie-žiaus neklaidingumo dogmą.

Totitaristiniame režime 20

DR. JUR. M. KAVOLIS

amž. pradėjus naikinti žmogų ir krikščionybę, pagyvėjo krikš-čionybės visuotinio ilgesys. Jo pasekmė susidarė naujas eku-meninis sąjūdis. Jis nenaikina istoriškų krikščionybės formų, bet jas jungia bendram darbui. Jis tat organizuoja sąmoningų grupių susitarimu, bet ne aklu pritarimu. Jis siekia išvadinės dvasinės vienybės išoriniame įvairume. Dabartiniame eku-me-niniame sąjūdyje dalyvauja:

- (1) Evangelikų bažnyčia,
- (2) Graikų katalikų bažny-čia,
- (3) Rusų stačiatikių bažny-čia.

Jame nedalyvauja vien tik Romos katalikų bažnyčia.

PASAULIO RELIGINĖ STATISTIKA MILIONAIS

I. Krikščionys:

- (1) ekumen. sąjūdyje:
- (a) Evangelikų 210
- (b) Rytų katalikų 150 360
- (2) ekumen. sąjūdyje nedalyv.: Romos katalikų 340

Viso krikščionių 700

II. Nekrikščionys:

- (1) Konfucianistų 350
- (2) Mohamedonų 235
- (3) Hinduistų 240
- (4) Budistų 150
- (5) Animistų 135
- (6) Sintoistų 25
- (7) Žydų 15

Viso nekrikščionių 1.400

Gyventojų skaičius

visame pasaulyje 2.100 milj.

Atskiruose kontinentuose gy-vena:

- (1) Azijoje — Konfucianistai, Budistai, Hinduistai, Mohamedonai 1.100
- (2) Europoje — Protestantai, Romos ir Konstantinopolio katalikai 550
- (3) S. Amerikoje — Protestantų 70 milj., Romos katalikų 40milj. 180
- (4) Afrikoje — Mohamedonai ir Animistai 140
- (5) P. Amerikoje — Romos katalikai 90
- (6) Okeanijoje 80

Viso 2.100 milj.

Vadinasi, pasaulio 2/3 gyven-tojų yra nekrikščionys ir vien tik 1/3 yra krikščionys, kurių dauguma priklauso ekumeni-niam sąjūdžiui. Azija yra gy-ventojais skaitlingiausias kon-tinentas.

EKUMENINĖS KRIKŠČIONYBĖS SOCIALINĖ VEIKLA

Ekumeninė krikščionybė atgi-jo stiprėjančių nekrikščionybės ir totalitarizmo veiksmų aki-vaizdą. Ji silpnina religinį fa-riziejizmą ir izoliacionizmą. Šio proceso pasekmė susidarė dva-sioj vieninga evangelikų baž-nyčia, apimanti visą pasaulį. Neskaitant mažų izoliacionisti-nių išimčių ir vidaus problemų, evangelikų bažnyčia dabar reiškia vieningą balsą esminiai svarbiais klausimais, nors ji vienuo-lių ordino spaudos atstovams iš seno atrodo "suskilusi į kokiais 500 sektų". Be to, liuterionių arkyvysk. Dr. Soederblom (Sve-dija) pradėtoji akcija už "Evan-gelišką Katalikiškumą" per du dešimtmečius išaugo į galingą ekumeninį sąjūdį, kuris dabar sutartinai skelbia šių laikų rei-kalavimus socialiniais savitarpio ir santykiavimų klausimais su nekrikščionybėmis ir totalitarizmu. Romos katalikų bažnyčia iš seno vis dar draudžia katalikams da-lyvauti tarpkonfesinėje religinėje veikloje. Bet ji ragina katalikus bendradarbiauti su protestan-tais socialinėje ir mokslinėje sri-tyje.

Ekumeninė krikščionybė da-

bar pasireiškia vėl ekumeniniais organais: kas 5 metus šaukia-mais ekumeniniais suvažiavi-mais ir nuolatine Pasaulio Baž-nyčių Taryba (World Council of Churches). Paskutinis toks su-važiavimas įvyko Amsterdamo (Olandijoje) 1948 m. šūkiu "Die-vo santvarka pasaulio visuoti-nęj netvarkoj". Čia tada pra-dėta kalbėti apie tai, kas šian-dien yra bendra Vakarų pasau-lio politinio galvavimo opinija. Ekumeninis sąjūdis, šalia gilių naujoviškų studijų, kuriose da-lyvavo žymiausi viso pasaulio mokslininkai, pasiekė dar dide-lių praktiškų vaisių. Jis išvystė visą pasaulį apimančią pagalbą pabėgėliams ir kitiems varg-šams. Jos skatinimu Jungtinės Valstybės išsižadėjo izoliacinės politikos ir ėmėsi teikti medžia-ginę pagalbą nukentėjusiems kraštams. Visa tat dar toli nuo idealo. Bet gera, kad bent tat daroma. Ekumeninio sąjūdžio skatinama, Graikų ortodoksų bažnyčia Azijoje ėmėsi dalinti jos žemes bežemiams.

Sekantis ekumeninis suvaži-avimas įvyks Evanstone prie Chi-cago 1954 m., jei nesutrukdys karo įvykiai. Jam jau visame pasaulyje ruošiamasi giliomis studijomis. Jis bus pirmas Ame-rikos kontinente įvyktas eku-meninis suvažiavimas.

Tarptautinės Misijs Tarybos suvažiavimas Vokietijoje 1952 m. vasarą parodė labai liūdną vaizdą komunistinėje Kinijoje ir džiuginantį vaizdą Japonijoje ir Formozoje. Jis išaiškino, kad mi-sijai Azijoje ir Afrikoje reikia imtis visai naujų kelių.

Pasaulio Liuterionių Sąjungos (Lutheran World Federation) suvažiavimas Hannoverioje (Vokietijoje) 1952 m. vasarą pagal vyskupą Bergrav (Norvegija)

Vasario 24 d. estai švenčia savo nepriklausomybės šventę. Linkėdami iš savo pusės bend-ro likimo draugams juo dides-nės sėkmės kovoje už savojo krašto laisvę, čia dedame pasi-kalbėjimą su ats. pulk. L. J a-ko b s o n u, estų Laisvės Ko-votojų Sąjungos "Voitleja" pir-mininku ir Baltų Tarybos nariu, kuriame nušviečiama, kaip yra organizuotas estų laisvinama-sis darbas ir kaip bendradar-biauja jų veiksniai. E.

Kaip yra susiorganizavę estų laisvinamieji veiksniai?

— 1952 m. pabaigoje JAV-ėse sudaryta estų emigracijos veiks-nių centrinė taryba, kuriai pri-klauso daugumas estų tremti-nių atskiruose kraštuose orga-nizacijų, išskyrus ERN (Estų Tautinę Tarybą), kurios cen-tras yra Stockholme. Be šių pir-maujančių politinių veiksmų, JAV-ėse prieš 3 metus įsikūrė ir estų karo veteranų sąjunga "Voitleja". Sąjungos tikslas — kova su komunizmu ir Estijos valstybės atstatymas. Ši or-ganizacija, kuri bendradarbiau-ja su latvių ir lietuvių atitinka-momis organizacijomis, yra ge-riausias laidas būsimajai Pabal-tijo Valstybių Sąjungai arba Fe-deracijai sudaryti.

— Estų-lietuvių santykiai.

— Ryšiai tarp Estijos ir Lie-tuvos nuo senų laikų yra buvę tamprūs ir geri. Jie niekada nebuvo nutraukti ar susilpnėję. Tačiau abipusiai ekonominiai ryšiai tarp mūsų kraštų prael-tyje nebuvo pakankamai išvys-tyti, nors daugelyje ekonominio gyvenimo sričių abiejų kraštų ūkis tiko bendradarbiauti. Čia pažymėsiu tik Estijos degamųjų skalūnų, naftos ir fosforito par-

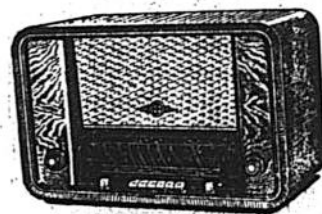
davinį Lietuvos vidaus rinkai. Kultūriniai abiejų kraštų ryšiai taip pat galėjo būti tamsesni. Abiejų mūsų kraštų jaunimas per paskutinius metus gavo pa-žinti beveik visą Europą — ta-čiau mes pamiršome susipažinti su savo kaimynų kraštais, o kai-myniniai ryšiai svarbesni už vi-sus kitus. Sistemingas jaunimo tarpusavio supažindinimas būtų prisidėję prie didesnio susipa-rtimo. Kuo mums padėjo ryšiai su Vakarais? Sprendžiamą va-landą Pabaltijo tautos buvo pa-liktos vienos ir turėjo gintis pa-čios. Dėl to mes, dar emigraci-joje būdami, privalome tarpusavio ryšius puoselėti. Šie tar-pusavio ryšiai sudaro kertinį akmenį, ant kurio galima statyti baltų tautų bendrus ateities rūmus.

— Ką galėtumėte pasakyti dėl neseniai sudarytos estų eg-zilinės vyriausybės Stockholme?

— Galima tik apgailestauti, kad dalis estų tremties vadovų pradėjo žygiuoti politinės izo-liacijos keliais užuot įjėsoje kelių į bendrą apjungimą. Nor-vegijos sostinėje sudarytoji es-tų egzilinė vyriausybė jau at-stovauja tik nežymiai daugumai. Jeigu dabar tremtinių daugu-mos atstovai taip pat sudarys egzilinę vyriausybę — kas gali tuo stebėtis? Klausimas tik tas: ar iš viso nebuvo galima to iš-vesti, ar nebuvo galima su-rasti kompromiso?

Tenka labai apgailestauti, kad tokiu svarbiu klausimu estų tremties politikai pasidavė savo aistras. Juk tremties sąlygos reikalauja centralizuotos vado-vybės, reikalauja vyriausios po-litinės institucijos.

Vokiškos radio aparatų firmos KOERTING atstovas

ST. GRABLAUSKAS, gyv. 5 Thomas Park, So. Bos-ton 27, Mass., siūlo viso-mišio bangomis ir F. M. penkių modelių radio aparatų. Kainos nuo 100 dolerių. Taip pat skubiai reikalingi didesniuose miestuose at-stovai

DIRVOS ATSTOVAI

į kuriuos galima kreiptis visais DIRVOS prenumeratos ir skelbimų reikalais:

Baltimore, Md.
Antanas Česonis
1323 Hollins St.	Montreal, Canada
Stepas Kęsgaila,
6882 Beaulieu St.
So. Boston, Mass.
Brunonas Kalvaitis,
545 East Broadway.	Toronto, Canada
Jonas Parselūnas,
62 Pauline Ave.
Brooklyn, Mass.
Bačulis A.,
9 Broad St.	Welland, Canada
Zukauskas Kazys
87 Thorold Rd.
Chicago, Ill.
Jonas Paplėnas,
4416 So. Hermitage Ave.,
Yard 7-0191	Anglijoje
Dainora Daunoras
49 Thornton Ave.
Thurnham Green,
London W. 4
Dayton, Ohio
J. A. Urbonas,
1302 Lamar St.
Detroit, Mich.	Australijoje
Povilas Lukošius,
Box 1665 M. G.P.O.,
Adelaide, S. A.
Newark, New Jersey
A. S. Trečiokas,
314 Walnut St.	Australija
P. Ambraza
29 Elmsmere St.
Kensington
Sydney
New York-Brooklyn
Antanas Sodaitis,
57-56, 63rd St.,
Maspeth, N. Y.	Brazilija
Meldutis Laupinaitis,
Caixa Postal 118
Sao Paulo
Omaha, Nebr.
J. Povilaitis,
5617 So. 31 St.	Colombia
K. Klastauskas,
Apartado n° 2336
Medellin
Waterbury, Conn.
Vladas Varneckas,
2157 N. Main St.	Venecueloje
Antanas Diržys,
Avenida Alayon No. 6
Oeste
Maracay, Edo, Aragua
Hamilton, Canada
Antanas Mingėla,
190 Catherine St. S.	

DIRVĄ UŽSISAKYTI

galima ir šiaulien, nėra reikal-laukti nei metų, nei mėnesių pabalgo!

APDRAUDOS PATARNAVIMAS

MAŠINŲ, GAISRO, GYVYBES

Milijonai žino Farm Bureau ap-draudą dėl žemų kainų. Bet ar Jūs žinojot, kad Jūsų Farm Bureau atstovas gal Jums duoti tvirtą apdraudą už nedidelę kainą.

Perkant ar pratęsiant bent ko-kią apdraudą Jūs visad pasitel-raukit

PAULINA MOZURAITIS
18706 Benwood Ave.
Tel. LO 1-7795
FARM BUREAU INSURANCE COS.
• Farm Bureau Mutual Insurance Co.
• Farm Bureau Life Insurance Co.
• Farm Bureau Mutual Fire Insurance Co.
HOME OFFICE: COLUMBUS, OHIO

Estijos laisvės šventė

Ką gali deportuoti?

Išdeportavimas iš Jungtinių Valstybių nėra jau tokia didelė problema, kaip kam gali atrodyti, sprendžiant iš statistinių duomenų.

Pagal juos, 1951 metais buvo išdeportuota 18,544 svetimšaliai, o 673,169 patys paliko šį kraštą jiems iškėlus bylas. Dažniausiai svetimšaliui leidžiama pačiam iš šio krašto išvykti, jei jis nėra nusikaltęs pagrindinio veikla, ko-kio kriminaliniu nusikaltimu ar narkotikais.

DAUGIAUSIA ISDEPORTUOJAMA NELEGALIAI ATVYKĘ

Šie skaičiai iš pirmo žvilgsnio yra imponuojantys. Iš 686,713 deportuotų 96% buvo į šį kraštą nelegaliai atvykę ir jų didžiulė meksikiečiai, kurie perbėga per sieną įjėskodami šiam kraš-te darbo. Gi iš 13,544 svetimšalių, išdeportuotų prievarta 1951 metais, vos 1,537 buvo sugražinti Europon. Beveik pusė iš šio skaičiaus buvo asmenys, kurių buvo pasibaigęs vizos terminas. Ketvirtadalis iš jų buvo atvykę nelegaliai. Kiti buvo krimina-listai. Tik 9 buvo deportuoti dėl pagrindinio veiklos. Nedaug bu-vo deportuota dėl sveikatos pa-dėties.

Didesne dalimi naujasis imi-gracijos MacCarran-Walter įsta-tymas numato beveik tas pačias priežastis kaip ir senasis įsta-tymas, kuriomis remiantis sve-timšalis gali būti iš šio krašto pašalintas. Tik kai kurios prie-žastys bus uoliau pritaikomos. Bendrai imant yra deportuojami šie asmenys: nelegaliai į šį kraštą atvykę, kriminaliniai nusikaltėliai, politiniai nusikaltėliai, ir asmenys, kurie gali tapti vi-suomenės našta. Kai kurios šių priežasčių pasinaikina po pen-kių metų nuo įvažiavimo dienos, bet kitos gali būti pritaikytos kiekvienu metu.

NELEGALIAI ATVYKĘ

Svetimšalis laikomas neteisė-tai atvykusiu jei jis nušoka nuo laivo, prasmunka per sieną ne-turėdamas sienai pereiti doku-mentų. Svetimšalis laikomas ne-legaliai atvykusiu ir tuo atve-ju, jei jis vizą gauna nuslėpęs

kokius nors faktus. Ankstyves-niu įstatymu, jei svetimšaliui byla už šią priežastį neiškėla-ma, trijų ar penkių metų laiko-tarpyje šie kaltinimai vėliau ne-galioja. Dabar juos galima sve-timšaliui iškelti kiekvienu mo-mentu.

Teisėtai atvykęs svetimšalis gali būti išdeportuotas jei jis pirmųjų penkių metų laikotar-pyje būna teismo nubaustas už moralinį nusikaltimą. Jei pas jį randama automatiški ginklai, laikomi be leidimo, jei jis šni-pinėja, nesiduooda paaimamas į kariuomenę. Išdeportavimo prie-žastimi laikoma ir kitų svetim-šalių neteisėtus įvedimas į šį kraštą jam dar negavus Ameri-kos pilietybės.

NEMORALŲS IR POGRINDZIO NUSIKALTIMAI

Tikrai bus išdeportuoti sve-timšaliai apkaltinti ir nuteisti kaip narkotikų ir prostitucijos palaikytojai; prijaucią ir įsto-ję į totalitaristinę organizaciją; asmenys tapę visuomenės našta jiems dar netapus naturalizuo-tais piliečiais; svetimšaliai, ku-rie apsisėdė ar iškėtojo už Ame-rikos piliečio tik tam, kad pa-tekty į šį kraštą; svetimšaliai laiku sąmoningai nepranešę savo adreso ar pasilikę šiame kraš-te ilgiau negu jiems leidžia visa.

GERIAUSIA DOVANA BETKURIA PROGA — RASOMOJI MASINELE

Rašomosios mašinėlės visų geriausių firmų, lietuviškais, amerikoniškais ir kitokiais rai-dynais, gaunamos išsimokėtinai, o tam tikrais atvejais ir su gera nuolaida.

V. BARTKUS
712 E. 92 St.,
Cleveland 8, Ohio
Tel.: LI 1-6716

KAS

UŽSISAKĖ

DIRVĄ —

TAS NESIGAILEJO!

See TULIP TIME IN HOLLAND GREATER CLEVELAND HOME and FLOWER Show

Acres of blooming tulips • Houses full of ideas

... One of which is The National Home Builders

"Trade Secret" House.

THE GREEN THUMB COURT • A NEW PRODUCTS FAIR

... Informative Exhibits... Expert Advice

Opening day, Saturday, Feb. 28, 11 a.m. to 11 p.m.

Every day thereafter, 11 a.m. to 11 p.m.

Closing day, Sunday, March 8, 11 a.m. to 8 p.m.

Box Office Admission 75¢, federal tax

COME EARLY! COME OFTEN!

FEBRUARY 28

MARCH 8

PUBLIC AUDITORIUM

LIETUVIŲ TAUTOSAKOS LOBYNAS

Redaktorius — leidejas Dr. Jonas Balys

Dvi dalys kartu įristos: Dvasios ir Žmonės, 166 sak-

mės, 126 psl.; Liaudies Magija ir Medicina, 94 psl.

Knyga didelio formato, spalvotas viršelės, pieštas

dail. V. K. Jonyno.

Kaina \$3.00.

Gaunama Dirvoje.

Ar pažįsti šį kraštą

Nuo Lumiere ir Gretos Garbo ligi naujųjų
galimybių

Technikiniai Amerikos filma tebeplėtojasi

Dar nepraslinko nė 60 metų, kai broliai Lumiere, Paryžiuje, savo išrastu Cinematographe, 1895 m. parodė ekrane (screen) judančius paveikslus. Amerikoje, apie tą patį laiką, patobulintas Thomas A. Edisono Kinetograph greitai paplito krašte, ir įsigalėjusi visame pasaulyje, filmas, pergyvenusi daug etapų, šiuo metu atsistojo naujo perversmo išvakarėse. Kino menas vis tebeįsikiša naujų kelių, kovoją su atsiradusiais konkurentais. O JAV šioje srityje pirmąją ir sugebėjo išplėsti galingiausią pasaulio kino pramonę.

Ne tik techninių požiūriu Amerika įdėjo daug įnašą į šią pačią mėgiamąją 20 amž. pramonę ir daugelio pripažintą meno formą. Žymūs ir šio krašto meniniai atstovai filmoje. Tačiau nuo tų laikų, šio amž. pradžioje, kai amerikiniuose miestuose užnikė, 5 ct., praiviai krautuvėse galėjo stebėti naują reiškinį — judančius paveikslus, žymios Amerikos pastangos vis labiau tobulinti filmą, įieškoti naujų kelių, labiau prisitaikyti prie žiūrovų skonio ir... drauge didinti gamintojų pelną. Amerikiečiai jau 1903 m. buvo pagaminę pirmą ilgęsę, didelės sėkmės filmą "The Great Train Robbery" ir pirmojo pas. karo metu pradėjęs savo filminę karjerą JAV kino pionierius David Wark Griffith savo "Tautos gimimui" (Birth of a nation, 1915 m.) ir kt. kūriniams, Cecil B. de Mille savo filmineis epais daug atsiėkė techninių požiūrių ir jau buvo aišku, kad jau nebe, vis stiprėjanti Amerika atsisistos filmų pramonės priešaky.

Nors didelę pažangą, ypač grynai meninės tikrovės požiūriu, padarė vokiečiai, rusai, tačiau pirmojo pas. karo metu, JAV su savo Kalifornijos saulėje įsteigtu Hollywoodu, virto pirmąja filminės pramonės valstybe.

Pradėję traukinių plėšikais, nežinomais vardais trumpuose paveiksluose, amerikiečiai greit pastebėjo, kad žmonės linke žiūrėti "žvaigždžių" (stars) ir čia ledu pralaužė savo metu garsi "saldžioji" Mary Pickford su savo vyru Douglas Fairbanks, ir dar ir dabar tebesirodąs genialusis komikas Charlie Chaplin. Italas Rudolf Valentino, švedė Greta Garbo ir vokiečių Marlena Dietrich, įskaitant ir pačius amerikiečius, ypač jų vis labiau tobulėjančią techniką, pasiekė tai, kad Amerika su savo filmomis pavergia pasaulį.

Jei gera technika, daugiau ar mažiau gabūs aktoriai ar "žvaigždės" pralaužė kelius į pasaulį, to nebūtų galima pasakyti apie amerikinių filmų kokybę. Kiek liečia grynai meninę pusę, naujų meno kelių įieškojimą, pastangas kuomet daugiausiai išnaudoti kino galimybes, tai šiuo požiūriu pirmenybę teks atiduoti vokiečiams, rusams ir prancūzams. Fritz Lang, Murnau, Eisenstein ar Rene Clair, tai vardai aukso raidės įrašyti filmo istorijoje. Pagaliau, amerikiečių šaltiniai pripažįsta, kad ligi 1937 m., kol vokiečiai nebuvo filmos pajungę naujų tarnybų, Vokietijai teko pirmąją vietą filmų kokybės požiūriu.

Tačiau šiais laikais, technika, naujais atstovais filmoje Amerika nepaprastai. Atsiranda laukinių vakarų filmos, vad. Westerns, įvedamos vad. "sex-appeal" filmos, po 1940 m. publika pamėgsta gangsterių nuotykius drobieje. Nebeapsitenkinama nebyliaja filma ir 1927 m. amerikiečiai su Al Jolsono "The Jazz Singer" pradeda garinių filmų laikotarpį. Ir jos beabėgantis įsivirauja pasaulyje. Filmo spalvas bandyta įvesti dar 1917 m., tačiau tik apie 1932 m. patobulintas Technicolor sistema padarė spalvotų filmų gamybą. Ir jei 1945 m. tokių filmų pasirodė vos 10%, tai 1951 m. pagaminta jau daugiau šimto, taigi apie trečdalis visos JAV gamybos. Toji pati Amerika įvedė pradžioje trumpas pieštines filmas (cartoons, Lietuvoje vadinta groteskomis) ir Walt Disney dėka po 1938 m. pasirodžiusios jo meistrinės "Snow White" pasaulio kino teatruose daugumoje žavi žiūrovus ir dar šiuo metu to paties Disney gaminti filminiai deimantukai ilgose pieštines filmose ir visa eilė jo pasekėjų kūrinių — sritis, kurioje niekas dar JAV nesugebėjo pralenkti.

Amerika pagamino daug ir kitų, specialių filmų, kaip dokumentinių, apžvalginių (news-reel), gamtinių. Dokumentinės filmos pasirodė kaip geras propagandinis veiksnys antrojo pas. karo metu, o minėtasis W. Disney su savo gamtos gyvūnų (elniai, paukščiai, lokiai, vandeniniai) nuotraukomis pastaruoju metu labai teigiamai išsklėdė JAV filmos atskleidimus. Minėtinas dar Stp. Bosustov'as, nuo 1950 m. Amerikoje įvedęs originalaus pobūdžio pieštines filmas. Ir štai šiais, 1953 m., jau žadamas naujas perversmas tame merginų svajonių mieste — Hollywoode.

Tai ne tik svajonių, bet labai realaus, praktiško darbo Los Angeles beveik priemiesis, nuo pirmojo pas. karo laikų virtęs didžiausiu pasaulio filmų pramonės susikauptimu. Šioji vieta, tiksliau Santa Monica apylinkės, atidengtos 1903 m. ir greitai patraukusios filmų gamintojų dėmesį. Puikios sąlygos fotografijai, daug saulės, kalnai su dykumomis, apelsinų ar alvyvinių

Populiariausi pasaulio filmų artistai John Wayne ir Susan Hayward, gavę Foreign Press Draugijos Hollywoodo, specialiai skirtas dovanas. Juos išrenkant balsavimas vyko penkiosdešimt tautų kinų teatruose.

medžiai, primena Viduržemio jūros aplinką, pajūrio smiltynai, tai vis sąlygos, paskatinusios filmų centrą kurti tolimoje Kalifornijoje. Čia ir įsikūrė visos didesnės filmų studijos su savo 210,000 žmonių personalu — ne tik aktoriais, bet dailidėmis, operatoriais, elektrikais, dekoratoriais, muzikais ir kt., kurių veidai, paprastai, nematomi ekrane. Jei pietinė Kalifornija patiekia daugumą JAV filmų (daugiausia pagaminta 1937 m. — 587, vėliau jų skaičius krito ligi 350), tai New Yorkas, didžiausias krašto pramonės centras, atlieka filmų paskirstymo vaidmenį krašte.

Nepaisant 1949-50 m. pasireiškusios stiprios konkurencijos iš televizijos pusės, JAV filma deda visas pastangas atgauti savo pirmąją svorį ir ligi šiol pirmavimą pasaulyje. Nors atsiranda amerikiniai filmai klūčių brautis į pasaulį, nors antrojo pas. karo metu ir po jo, ypač anglai, prancūzai ir italai vis labiau išskyla savo filmų meninę vertę, tačiau Amerika rodo ambicijų publikai pasirodyti neblogiau kaip anuomet. Daug dar sukuriami tikrai menkaverčių celiuliodinių juostų, tačiau vis dažniau pagaminama geros vaizdo, didesnės meninės vertės kūrinių, išskyla nauji talentai režisūroje, kaip J. Mankiewicz, S. Kramer, nors per dažnai žymus blakymasis ir per dažnas teatro pastatymų atkūrimas (nors ir labai vykęs), plepėjimas drobieje, nelemta ne tik amerikinių filmos yda. Nebus noro tai pramonei eiti į šešėlį, kuri yra investavusi apie 3 bil. dol. ir kuri turi daugiau kaip 19,000 teatrų krašte, kur 60 mil. gyventojai kas savaitę aplanko tose moderniosios pramonės meno židinius, sunėdami... po 25 mil. dol.

Kai šių metų rudenį JAV kinuose, o greit ir kitur pasaulyje įsigalės trijų matavimų, vad. 3-Ds. filmos, teks pripažinti, kad Amerika ne tik skina naujus techninius laimėjimus filmoje, bet drauge ir įieško išieties, sąlygų verčiamas, išlaikyti pasaulinį pirmavimą.

KLAUSIMAI IR ATSAKYMAI

Ar jau prasideda trijų matavimų filmų gaidynė? Paskelbta, kad šių metų rudenį, spalio mėn., tenka jau laukti naujo perversmo filmose. 20 Century-Fox jau pradeda gaminti tik spalvotus ir trijų matavimų filmas. Fox b-vė jau pasakė Metro, Paramount ir kitos filmų gamyklos ir tai verčia spėti, kad ligi šių metų pabaigos, daugumoje Amerikos kino te-

atry bus įsigalėjusios filmos, kuriose nebebus plokštumos išpūdi.

Ar žiūrovams teks naudoti akinius, kaip nevykusioje "Bwana Devil" filmoje? Nebūtina. Pvz., minėta 20 Century-Fox b-vė panaudos prancūzų išrastą Cinemascope sistemą ir čia bus naudojamas išlenktas ekranas, o akiniai nereikalingi. Kitos filmų b-vės, kaip Metro, Universal turės savo sistemas ir visos jos šiuo metu karštingai rengiasi naujam posūkiui filmų pasaulyje. Kaip ji priims žiūrovai, dabar dar sunku pasakyti.

Ar skyrybų skaičius auga? 1952 m. skyrybos krašte vyko santykiu: vienos skyrybos prieš keturias vedybas. Nors skyrybos rekordinis skaičius buvo pasiekusios 1946 m., kuriai pasibaigus, tačiau jų mažėjimas krašte nėra labai ryškus.

Kodėl nesijaudinama dėl Korėjos nuostolių?

Todėl, kad mirtis JAV keliuose nusineša daugiau gyvybių, kaip Korėjos fronte. Pvz., iš Clevelando ir jo apylinkių nuo Korėjos karo pradžios ligi š. m. vasario mėn. vidurio fronte žuvo 193 vyrai ir 727 buvo sužeisti. Tuo tarpu tame laikotarpy per susisiekimo nelaimės sauskeliose žuvo 439 gyventojai ir mažiausia 16,000 sužeista. Tik viename Clevelande tose nelaimėse žuvo 284 gyventojai.

Kada paskirs filmų premijas?

Kovo mėn. 19 d. Hollywoodo. Tai vad. Oscar'o dovanos už geriausią 1953 m. filmą, premijos aktoriams ir t.t. Daugiausia gimybų laimėti turi G. Cooper už vaidmenį filmo "High Noon" ir Shirley Booth, pirmą kartą pasirodanti filmoje, už rolę teatro dramoje "Come back, little Sheba". O iš režisierių iškyla J. Ford. Pirmą kartą geriausia filma pripažinta "An American in Paris" ir geriausiais aktoriais išskirti Vivien Leigh ir H. Bogart.

Ar saugiausia keliauti lėktuvais?

Taip, nes kaip paaiškėjo, per 1952 m. JAV vietos oro linijų skridimuose nežuvo nė vienas keleivis. Tai liečia oro ruožus su naudojamais tvarkaraščiais, nes nelaimių būta vad. skridimuose be tvarkaraščių, dažniausia karių transportuose. Per metus veikė 30 oro bendrovių ir kasdien keičia lėktuvai pakildavo ar nusileisdavo po 13,000 kartų.

Kada sumažins mokesčius?

Pradžioje JAV vyriausybės pajamų mokesčius sumažins 10% ir to sumažinimo tenka laukti jei ne šių metų vidury, tai ne vėliau kitų metų sausio 1 d.

Kas tie septyni Clevelando "stebuklai"?

Civ. inžinierių s-gos Clevelando skyrius, atlikęs apklausinį, paskelbė štai kuriuos stebinančius Clevelando m. techninio pobūdžio atskleidimus. Pirmasis jų, tai vad. Terminal Tower šešių pastatų grupė. 708 p. augščių ir 52 augštų Terminal namai yra, po New Yorko pastatų augščiausi pasaulyje. Jo pamatai siekia 240 pėdų po žeme ir atsiemia į uolą. Visa pastatų grupė kaštavusi apie 100 mil. dol. Antrasis "stebuklas" — 1931 m. atidarytas, trečiasis savo dydžiu krašte sporto stadions ties ežeru. Jame gali sutilpti 86,000 sporto mėgėjų ir jis naudojamas apie 85 dienas per metus. Trečioji įžymybė — 1939 m. atidarytas ir per 7 mil. dol. kaštavęs vad. Main Avenue tiltas virš Cuyahoga upės ir turis 7,950 pėdų ilgio. Vietomis tiltas pasižymi techniškais atsiekimais. Ketvirtas Clevelando stebinančias atsiekimas — pažeisio, vad. Shoreway kelias automobiliams, dar vis tobulinamas ir turės apie 7 mil. kaštų. Penktasis "stebuklas" — vietos vandentiekio sistema, kaštavusi 21 mil. dol. ir jos Not-

Pozityvi politika išlaisvins tautą

"Geriausias minėjimas, kokį Chicagoje teko matyti"

35-toji Vasario 16 sukaktis ne tik didžiausioje JAV lietuvių bazėje — Chicagoje, bet ir kitose kolonijose šiais metais gražiau paminėta. Pagrindinės tos pažangos priežastys bene bus trys: jubiliejinis minėjimas (35 metai), pragiedruliai veikusių santykiuose ir didesnės rengėjų pastangos.

Vasario 15 d. Chicagoje surengtą minėjimą savo trumpoje kalboje, apeliuojančioje į tautiečių dosnumą, ALTO išdėstė kas M. Vaidyla apibūdino kaip "geriausią minėjimą, kokį jam čia teko matyti". Prašė dalyvių suaukoti ne mažiau kaip pernai (\$6500), kad iš kitų minėjimų grįžtų šimtis, Ollis ir Grigaitis jo neburtų. Dalyviai sumetė tiek ir dar pusę to pridėjo.

Ashland auditorijos scena šį kartą buvo dail. V. Vijeikio dekoruota, o sienose matėsi prasmingų sūkių. Pati programa buvo sklandi, tik pradėta visą valandą vėliau (kad tik tai netaptų tautinių mūsų papročių) ir per ilgą pertrauką perskrota.

Dariaus Girėno posto vyrams ir Liet. skautams vėliaus įnešus, invokaciją paskaitė kun. J. Vaškas. Himnams vadovavo O. Biežienė. Atidarymo kalboje Chicago ALTO pirmininkas Dr. S. Biežis ragino nesustoti pusiau kelyje ir artinti žudomų brolių ir sesių išgelbėjimą. Žuvę pagerbti susikaupimu, trimto garsui palydinti dalyvių mintis į Karo Muziejaus sodelį.

Dr. P. Daužvardis, Lietuvos konsulas, priminė, kad kenciant Lietuvai dabar reikalauja daugiau ir gyvensnės paramos, negu betkada ligi šiol, padėjo JAV vyriausybė už smurto nepripažinimo ir laisvės politiką ir pareiškė įsitikinimą, kad nauja, pozityvi JAV administracijos politika padės pavertiesiems išsivaduoti ir atsteigti Lietuvos ir kitų laisvę ir nepriklausomybę. "Lietuvos reikalas įeina į didžiąją politiką, nukreiptą prieš agresingą bolševikinę Rusiją. Mums reikia būti pirmose kovo-

tojų eilėse", akcentavo Lietuvos konsulas.

M. Brakas, buv. Vykdomosios Tarybos ir Mažosios Lietuvos Tarybos narys, savo pranešime nupasakojo europines nuotaikas, vadovaujančių ir pagalbinųjų organų pastangas Lietuvos klausimą judinti ir mūsų negalavimų priežastis. Atrėmęs nepagrįstus priekaištus vadovaujančioms mūsų veiksnams, prelegentas pabrėžė, kad mūsų nelaimė yra gausybė organizacijų ir jų veiklos nesuderinimas. Neaišku, kas yra vyriausias ir kas autoritetingas kalbėti visų lietuvių ir visos Lietuvos vardu, todėl, kalbėtojo nuomone, visuomenė turi teisę reikalauti, kad vadovai rastų išeitį iš tos padėties.

Teisėja Alf. Wellso pristatytas E. A. Hayes, buv. Amerikos Legiono vad. rodydamas į pirmose eilėse sėdinčius savanorius — kūrėjus, pasakė: "Mes, amerikiečiai, turime suprasti, dėl ko jūs, vyrai, kovojote." Paliesdamas pavergtųjų kraštų likimą, pabrėžė, kad bolševikai suprantą tik vieną kalbą — jėgos kalbą; jos nereikia pamiršti galvojant apie laisvės atkūrimą.

E. Mikužūtė išdėdino premijas mažiesiems konkurso laimėtojams už rašinius "Kodėl aš noriu matyti Lietuvą" ir "Kas man patinka Amerikoje". Laimėjo D. Kaminskis, Sarūnas Rimas ir L. Venclovaitė.

Latvių s-gos Chicagoje vardu

sveikino Dzirkals, o ukrainų — Dr. R. Smuk. Estai pasveikino raštu.

Meninę programą pradėjo Stepo Sodeikos vedamas Dainavos choras. Padainavo šimkaus lietuviams esame mes gi, Senovės atsiminimus, Naujajai Jau-nimo giesmę, Bertulio i Tėvynę ir Paulausko Savanorių maršą. Pranešėjos Daužvardienės žodžiais, trijų kartų Ateities šokėjų grupė pašoko Rugučius, Vestuvių šokį, Jėnkėlį, Kubilą ir Voveraitę. Neseniai sudarytas, Br. Jonušo vadovaujamas, Chicago vyrų choras padainavo Naujajai Op, op, Nemunėli, choro dalyvio Geo Pražydusius jazminus, Grauzinio Jau praverstos dvaro stonys, L. Šimučio jun. Stoviu aš paryms, Budriūno Ant marių, Dambrausko Jau žingelis pabalnotas ir Br. Jonušo Leiskit i Tėvynę. Vijeikišku stiliumi pranešėjos Vl. Vijeikis. Nenumatyto priedo Stepas Vazbys padėkdamas savo kūrybos pasakėčią Vilkas avidėje ir vieną vertimą.

Prie įėjimo buvo dalijamas P. Jurkšto redaguotas ir A. Bielskio viršeliu papuoštas leidinys Vasario 16.

Chicago Lietuvių Tarybos išdo globėjo T. Blinstrubo pranešimu, minėjimo metu salėje Lietuvai vaduoti aukų surinkta \$9085. Į šią sumą neįskaitytos aukos, pasiūstos tiesiai tarybos išdėdinti Valonui. Čia pat, salėje, iš varžytynių parduotos monetos fiksovo šį kursą: si-dabrinė 10 litų moneta — \$10, o carinis 5 rublių auksinukas — \$18.

Visą programą inž. Labanauskas įrašė į Amerikos Balso plokšteles.

J. Paplėnas

Electric dryers cost less Cleanest • flameless • safest

Būk saugi... pirk ELEKTRINĮ!

Gauni daugiau už savo pinigus pirkdami
automatišką Elektrinį džiovintuvą

- Mažiau kainuoja perkant — įskaitant įrengimą
- Naudoja tik švazį elektros jėgą
- Lengviau įstatyti — nereikia kuro vamzdžių
- Palaiko baltus drabužius baltais
- Naudoja tik saugius elektrus mygtukus
- Veikia pigiai — už centus per vieną kartą
- Be ugnies — nėra dūmų, suodžių ar kvapo
- Nenublunkina jokių spalvų
- Lengvas naudojimas — mažiau atsiminti ir daryti
- Patogiausias naudoti namuose, kur yra vaikai, senelių ar nesveikų žmonių

The Illuminating Company
ALWAYS AT YOUR SERVICE IN THE BEST LOCATION IN THE NATION

Parengė V. Al.

SENIAU IR DABAR

K. S. KARPIS

PERGREITAI BAUGINAMASI ISTAUTĖJIMU

Be kitų mūsų veikėjų pasisakymų ištautėjimo klausimu, politikos žurnale "Lietuva" (1952 m. spalio-gruodžio nr. 2) J. Girnius savo straipsnyje "Mūsų Tautinių Uždavinių Akivaizdoje", ištautėjimo problemą įsiskaido tiek giliai, kad tą straipsnį paskaičius tuoj norisi pareikšti nuomonę.

J. Girnius ištautėjimo-suamerikonėjimo klausimą gvildena įveddamas ir naujųjų tremtinių atšalinimą nuo lietuviškų reikalų, nuo veiklos, nuo spaudos rėmimo, nuo lietuviškų vakarų lankymo.

Tas straipsnis tiesiog gasdina. Nerėdama šį savo rašinį trumpinti, nedarau J. Girniaus straipsnio citatų, darau tik savo išvadas.

Kai mūsų vientautiai, dabartiniai tremtiniai, buvo atsidūrę Vakarų Europoje, ten, atrodė, "lietuviškas" idomino, kas tik buvo daroma: atsidavusiai skaitė — palaikė savo sunkiose sąlygose leidžiamus laikraščius, pirkė knygas, nors maža turėjo kuo pirkti. Lietuviškus parengimus, net parvatus susirinkimus, kur tik kokie buvo, lankė, ėjo pėsti, važiuo — keliavo sunkiausiomis sąlygomis keliolika ar kelis šimtus kilometrų. Nors vieni tai darė pasišventę, kiti galbūt dėl kitų priežasčių.

Amerikoje, didmiesčiuose, kur daugiausia lietuvių susigrupavę, kur lengvai galima organizuoti visokį savitarpinį veikimą, į kuriuos galima autobusais privažiuoti, ar net pėsčiam per kelias minutes ateiti, tremtinių tarpe tuo nesijaučiant didesnio susidomėjimo. Eina tik dalis pasišventėlių visuomenės darbuotojų, ir dažniausia tik tie patys matomi organizacijų vadovybėje, komitetuose.

Garsusis tikybos kūrėjas Budas, kaip legenda sako, kartą turėjo pasikalbėjimą su savo sekėju. Sekėjas paklausė: "Mokytoja, pasakyk, kai pilsis vandenį ant žemės, kur jis tekės?" Budas atsakė: "Ten, kur žemuma". Sekėjas vėl paklausė: "Kai vėl pilsis vandenį, kur jis tekės?" Atsakymas buvo tas pats: "Ten, kur žemuma".

Tuo pavaizduojama žmogaus silpnybė. Pastoviai įsigyvenęs, ar tai lietuvis ar kitas, ar tai buvo Lietuvoje ar dabar Amerikoje. — visada tekėjo — smuko ten kur žemuma, kaip vanduo, nes taip lengviausia. Čia, didmiesčiuose, kur yra visokio patraukimo, mūsų tremtiniai randa pramogėles, kina, išėjimus, kurie nerūpinant jokie darbo ir pasiaukojimo.

Tą betgi mačiau ir Lietuvoje savo dviejų atsilankymų (1928 ir 1935 metais) proga. Visuomeninius, kultūrinius, labdaros darbus, dirbo tik maži skaičiai pasišventėlių; jie tuos darbus palaikė ir savo aukomis. Dauguma slinko į tas žemumas.

Tuoju turiu pažymėti, kad ne kitokie buvo ir mūsų senieji Amerikos lietuviai. Kas čia buvo nudirbta per pastarus 60 metų, buvo keleto pasišventėlių darbas. Jų įkūrta parapijos, organizacijos ir viešus darbus, ganizacijos, pastatytos salės, leista laikraščiai ir knygos. Kai vieni, mažesnis skaičius, pirkė knygas, laikraščius, parėmė ordauguma stovėjo nuošaliai, raudami sau kitas pramogas — ten, kur žemiau...

Dėl Lietuvos nepriklausomybės anais laikais taip pat dirbo tik mažesni pasišventėlių būreliai, kurie vargais-negalais pajėgė išprašyti aukų ir paramos šelpimo fondams ir nepriklausomybės bylai. Ir buvo tokių, kurie aukoję dolerį sakėsi jau atlikę savo pareigą, ir vengė daugiau duoti.

Tas pats pasikartoja ir naujųjų tremtinių tarpe dabar. Neseniai, Clevelando Apylinkės Amerikos Lietuvių Bendruomenės susirinkime, kai buvo kalbama apie apsidėjimą mokesčiu, kai kurie laikėsi nusistatymo duoti tik 1 dolerį metams, samprotaudami, kad to privalo pakakti ir ALT, ir BALF ir Bendruomenės centro, ir vietos apylinkės reikalams.

Ištautėjimas-suamerikonėjimas

Bet tie, viršuje minimi šykštuoliai senieji ir naujieji, toli gražu nėra ištautėję nei suamerikonėję, ir vargu kada ištautės ir suamerikonės pilna to žodžio prasme.

Mūsų tremtiniais veikėjams reikėtų savo bendralaukus grupuoti šitaip: Vieni jie yra šykštūs, kad ir gerai uždirba, ir nors savo tikslams net mėtų pinigų, visuomeniniams reikalams jie nesileidžia išmokomi aukotis. Kiti, kad ir mėgsta laisvai paūžti, perka laikraščius ir knygas. Jų daugelis nesileidžia įjungti ir visuomeninę veiklą ir kultūrinių darbų rėmimą. Kita dalis užmiršta net savo šeimos reikalus, aukojasi, eina į organizacijas, rengia vakarus, vadovauja tautos reikalams, aukodami ir savo pinigų.

Bet visi jie, kurie suaugę iš Lietuvos išvyko, labai sunkiai mokosi amerikoniškos kalbos (kaip kiti atsiradę Argentinoje ir Brazilijoje sunkiai persiima tu kraštų kalbomis, nors anas lengvesnės išmokti). Neaukojimas tautos reikalams, nedirbimas organizacijose, neskaitymas

savų laikraščių ir knygų dar nerėikia jų suamerikonėjimą ir ištautėjimą.

Naujieji tremtiniai, ir skaitantieji, ir veikantieji, ir remiantieji visuomeninius mūsų reikalus, kaip ir tie, kurie nuo visko to sukasi, lietuviams pasiliks iki savo gyvenimo galo, kaip pasiliko mūsų senieji išeiviai, kurie ir šiandien neišmoko kaip reikant amerikoniškai kalbėti, arba kaip ir tie, kurie išmoko, savus suėję tuoj griebiasi lietuviškai kalbėti.

Jeigu senieji lietuviai išeiviai, kuris ir pagiria Ameriką, kas tulus (kaip pvz., Vyt. Alantą) labai pliktina, tas dar nerėikia, kad jie suamerikonėję ir ištautėję. Jie sako ką jie savo gyvenime patyrė. Paika norėti, naujai atvykusiems tremtiniais, kad senieji išeiviai lietuviai, spjūdyti į Ameriką ir į tai ką čia turi. Negalima skaityti ištautėjusiais ir suamerikonėjusiais tuos, kurie apie savo antrą tėvynę pasako gražų žodį, nes jie lietuviškai kalba, ir Lietuva laiko savo tėvynę.

Naujieji tremtiniai nuo lietuvių ir savo tautos nenusiskaita pranašaujama ištautėjimo ir suamerikonėjimo prasme, kad pasakytų, va, aš jau išmokau amerikoniškai kalbėti, daugiau lietuviškai nekalbėsiu, aš ištautėju, savo tautos išsižadau, mano reikalai su lietuviu baigti!

Nėra toks lengvas dalykas

Man mintin niekad neatėjo, per 43 metus Amerikoje gyvenimo, dabar jau dirbant net amerikoniškoje spaudoje, kad aš, kalbą mokėdamas, jau noriu būti ištautėjęs lietuvis, suamerikonėjęs amerikonas, kad iš lietuvių jokios naudos jau neturiu tai ir nėra prasmės su lietuviu maišytis, lietuviškai kalbėti.

Jei kas sakys, kad aš esu ištautėjęs, tai štai kiti pavyzdžiai: Sutikau tokių senųjų mūsų išeivių, kurie gyvenimo sąlygos buvo nublukę ir tolimas sritis, kur lietuvių kalbos negirdėjo per keliolika metų, ir net pamiršo daugelį žodžių. Bet grįžę savųjų tarpan džiaugėsi, kalbėjo, stengėsi grąžinti lietuviškus žodžius, ir didžiavosi, kad lietuviu esą.

Aną metą buvau nuvažiuojęs į Kaliforniją, tolimuose vakaruose, ten radau mažus būrelius lietuvių savo tarpe lietuviškai kalbančių, ten gyvenančių po 20 ar daugiau metų. Sutikę savą lietuvi, iš toliau atvykusį, didžiausiu džiaugsmu priėmė ir kalbėjo lietuviškai. Nė vienas nepasakė: "Šalin tu nuo mūsų, mes jau suamerikonėję, ištautėję, nenoriu nieko bendro su lietuviu turėti!"

Tai apie senuosius lietuvius išeivius.

Nejaugi naujieji tremtiniai būtų kitokie? Mano manymu ne.

Mūsų širbys - Lietuvai tėvynei

Vasario 14 d. "Baltijos" Skautų ir Bostono Skautų Vietininkijos Sv. Petro parapijos salėje iškilmingoje sueigoje atšventė Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo 35-metį. Šį kartą gausų jaunųjų skautų-čių būrį skaitlingai papildė jų tėvai ir bičiuliai. Sueiga praėjo pakilioje nuotaikoje. Keturi DLK Kestučio draugovės kandidatai davė skauto įžadą. Skautų Vietininkijai buvo įteiktas garbės kaspinas prie vėliavos, kurį 1952 m. kęstutėnai laimėjo dalyvaujant vietos amerikiečių skautų 4 punktų programoje. Šiemet šioje programoje dalyvauja ir vilkiukai DLK Gedimino draugovė.

Po oficialiosios dalies, kuri buvo užbaigta Tautos Himnu ir Marijos Giesme, sekė nuotaikingas lauzas. Buvo parodyti ekrane Lietuvos ir Bostono skautų pernyktės stovyklos bei iškylos į Plymūtą vaizdai. Lietuvos Garbės Konsulas Bostone — adv. A. Šalna, sveikindamas skautiškąjį jaunimą, papasakojo savo prisiminimus iš lankymosi Lietuvoje, kur jam teko susitikti su entuziastingais skautais. Kartu jis pranešė, kad Massachusetts gubernatorių Chr. Herter šių metų vasario 16 d.

Dvi blogybės

Svetimoje šalyje įsikūrimas turi dvi rimtas blogybes. Pirmą — tai jaunimas. Jauni daigai greitai prigyja ten, kur trąšiau. Bet ši blogybė yra labai sunkiai išvengiama, net neišvengiama. Taip yra ir su visur kitur patekusių lietuvių jaunimu. Ir Argentinose lietuviu seniau skundėsi, kad jų vaikai suargenti. Ir dabar tas pats girdisi. Ir tas pat dedasi visur, kur lietuvių nuvežė jaunas daigas. Bet tas pats buvo ir Lietuvoje, kur kitataučiai vaikai, augdami ir mokyklą lankydami, tėvams nenorint, pasidarė lietuviukais.

Laiku parvežti Lietuvon, jaunieji vėl pasidarytų gerais lietuviu. (Daug Amerikoje gimusių, parvežti Lietuvon, ten augę, grįžo Amerikon geriausiais lietuviu patriotais).

Antra blogybė, gal net pavojingiausia, tai tremtinių, kaip žmonių ekonominių įsikūrimas. Čia galimas prilygti vandeniui, kuris teka į žemumą. Ar mūsų naujieji tremtiniai norės grįžti į Lietuvą, laiku atėjus, ir aukotis jos atstatymui? Jie, pakartoję, nesuamerikonėję, neištautės, ir mylės savo kalbą ir tautą, didžiūsiai esą lietuviu, bet dauguma gali pasakyti: ko aš ten grįšiu, kas ten manęs laukia, ką ten rasiu?

Tai bus tikra mūsų tautos tragedija. Ne iš ištautėjimo, bet iš žmogiškų silpnųjų.

proga yra išleisdamas specialę proklamaciją. Ši žinia buvo sueigos džiaugsmingai priimta. Improvizuotojo lauzo programa šį kartą buvo gražiai parengta ir skirta dienos temai. Pasirodė ir mažieji ir paaugęsniai skautai-tės. Ypač buvo gražus Tėvynės laisvės kovų montažas.

Sueigos metu buvo surengta kukli skautų ir vilkiukų darbų parodėlė. Tradicines kęstutėnų pažangumo varžybas šiemet laimėjo Tigrų skiltis, kuriai vadovauja Ed. Budginas. Jiems teko pereinamoji paskat. T. Naginio dovana — sportinis oro šautuvas.

VEIKLI TAUTINIŲ ŠOKIŲ GRUPĖ

Toronto jūrų skautų tautinių šokių grupė kukliai paminėjo savo veiklos metines. Per vienerius metus ši grupė turėjo 13 pasirodymų, kurių 6 buvo skirti kanadiečių visuomenei. Ši grupė vasario 14 d. šoko 24 tautų koncerte Toronte, Massey Hall. Grupėi sekmingai vadovauja tautinių šokių instruktorė Ličkunaitė-Sadeikienė. Repetuojama Toronto Lietuvių Namuose.

PASAULINĖ SKAUTŲ DIENA KANADOJE

Vasario 27 d. Kanados Katolikų Skautų Federacija Montrealyje ruošia pasaulinės skautų dienos šventę. Joje dalyvauti pakviesti ir Montreale lietuviai skautai. Įspūdinga programa busianti pravesta didžiausiame Montreale stadione. Vienas iš didesnių pasirodymų bus tigrų Shere Khan šokis, kurį atliks 400 vilkiukų. Mūsų skautai kruopščiai ruošiasi šiai šventei. Jie taip pat laukia skaitlingai atsilankant vietos lietuvių. Kvietimus galima gauti pas kiekvieną skautą vyti.

TAIP REIKIA REMTI SPAUDĄ

"Ne vieno lietuviu hamiltoniečio be lietuviško laikraščio!" Tokiu šūkiu vedamas spaudos platinimo vajuus Hamiltone, Ont., Kanadoje. Platinta pirmiausia Kanadoje eina lietuviški laikraščiai — "Nepriklausoma Lietuva", "Tėviškės Žiburiai" ir "Skautų Aidas". Vajaus proga vasario 7 d. Hamiltone buvo spaudos balius, kurio pelnas lygiomis paskirtas visiems trims laikraščiams.

Tai yra gražus ir skatinantis pavyzdys kitoms lietuvių kolonijoms. Tik bendromis visų lietuvių pastangomis išlaikysime savąją spaudą, ją stiprinsime ir tobulinsime.

NAUJAS "MOSŲ VYČIO" ADMINISTRATORIUS

Jūrų paskat. Leonas Knopfmilleris, 5841 So. Carpenter St., Chicago 21, Ill., yra paskirtas skautų vadovų ir akad. skautų-čių žurnalo "Mūsų Vytis" administratorium. Ligšiolinis administratorius senj. A. Karaliūnas dėl šeimyninių priežasčių pasitraukė iš pareigų.

CHICAGOS SKAUTŲ VAKARAS

Chicago skautų "Lituanicos" ir skautų "Aušros Vartų" tautai balandžio 18 d. 7 val. vak. rengia Lietuvių Auditorijoje tradicinį skautišką vakarą.

MODERNISKAS KNYGNEŠYS

Chicago skautų bičiulis Pranas Gudas nuolat siuntinėja gausias lietuviškos spaudos siuntas "Aušros" tauto skautams Diepholze, Vokietijoje. Skautai tomis siuntomis dalinasi su visais Vasario 16 gimnazijos mokiniais. Mielajam geradariui lietuviškasis jaunimas reiškia nuoširdžią padėką.

GRĮŽO IŠ KARIUMENES

Skautai vyčiai — Anatolijus Milijanavičius ir Gintas Vėžys, atlikę karinę prievolę Dėdės Samo kariuomenėje, jau sugrįžo Chicago. A. Milijanavičius kaip veteranas valdžios lėšomis pradėjo studijas Illinois Universitete.

SKAUTĖS PER MARGUČIO RADIJĄ

Cicero skautės vasario 5 d., vadovaujamos sktn. Z. Juškevičienės, atliko jaunimo pusvalandžio prigrimą per "Margučio" radiją.

SKS

Patark kaimynui
prenumeruoti
D I R V A!

Why
Pay More?
CLEVELAND TRUST
PERSONAL LOANS
ARE LOW-COST
EASY TO ARRANGE

The
Cleveland
Trust Company
THE BANK FOR ALL THE PEOPLE

PAIEŠKOJIMAI

Bičkus, Marija, gim. Liepojoje, Latvijoje.

Gelgaudas, iš Liudvinavo, Marjampolės apskr.

Giedraitis, Jonas, iš Degučių k., Šakių apskr.

Grišmanauskas, Juozas, iš Medsėdžių km., Platelių vl., Kretingos apskr.

Jonauskas ar Janauskas, iš Pagramančio v., Tauragės ap.

Kaminskas, iš Kaupų k., Laukuvos v., Tauragės apskr.

Kavalas, Michalina. Každailevičius, Antanas, iš Taučių k., Gaduono bžntkm., Telsių apskr.

Kibartas, Kazimieras ir Pranciškus, iš Piežių k., Telsių v.

Lapenis, Vladas, ir jo sūnus Vladas.

Lindenhartas, Valteris, iš Prišmančių k., Tauragės ap.

Liudvikauskas, Andrius, iš Danblavos k., Iglirkelių v., Marjampolės ap.

Matuzevičius, Julius, iš Kuprių k., Vabalninko parap.

Milkintaitė, Ursulė, iš Kuršėnų.

Puskis, Juozas.

Svarcas, Augustas, iš Gaisrių k., Pilviškio v., Vilkaviškio ap.

Svarciūtė, Marija, iš Ozelių k., Marjampolės ap.

Winick, Anna, dukte Juozo ir Cilės Vainikevičių.

Jieškomieji ar apie juos turintieji bet kurių žinių prašomi atsiųpti Lietuvos Generaliniam Konsului šiuo adresu:

CONSULATE GENERAL OF
LITHUANIA
41 West 82nd Street
New York 24, N. Y.

TALIS STUDIO

dabar jūsų kaimynistė
7106 Superior Ave.
Tel. HE 2-0144

Bet kuriuo laiku, bet kokios rūšies foto patarvims Jums.

Modernūs portretai, vestuv., šeiminių, vaikų ir kitos nuotraukos.

FOTOGRAFIJOS MEISTERIS
Europinių žurnalų ir filmų įvairių fotografavimas, dabar CLEVELANDE.

PIX BEVERAGE

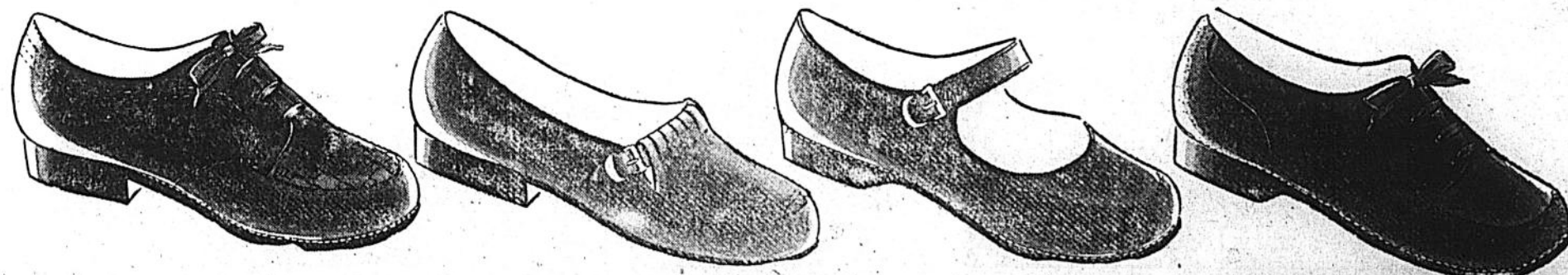
45 rūšių alaus — visoki gaivinantieji gėrimai, vynas ir šampanas (prancūziškas)

Parengiama vestuvėms, baliams, pobūviams. Nemokamas pristatymas dieną ir naktį. Atdara ir trečiadieniais.

6903 Superior Ave. EX 1-3311

THE MAY CO'S BASEMENT

Mes duodam ir iškeičiam Eagle Stamps

SPECIALUS PIRKINYS! Vaikų, panelių ir augančių mergaičių
4.95 iki 7.95 Famous Mae Batai

- Lygios rudos odos
- Lygios vyno odos
- Lygios raudonos odos

Nepaprastas pirkinyš batų, padirbtų Amerikos didžiausios batų kompanijos... už taupiančiai žemą kainą. Tinkami prie draugių... mokyklai... patogio formos augančiai kojai. Pulkios rūšies viršus su odos puspalžiais ir ilgai nesiojančiais padais. Daug stilių, be šitų, parodytu. Mergaičių ir panelių dydžiai 5½ iki 3; augančių mergaičių dydžiai 4 iki 10; AA iki C pločio grupė.

Dovanokit, pašto ir telefono užsakymai nepriimami
The May Co.'s Basement - Children's Shoe Department

- Su dirželiais
- Pusbačiai
- Sportiniai

3.99

Motery 1.35 pilno dydžio 15-Denier

"Kant-Run"
Kojinės

69c

Pilno dydžio 15-denier nylon kojines visų norimų spalvų pasirinkime. Vos blogesnės už daug daugiau kainuojančias. Dydžiai 8½ iki 11.

The May Co.'s Basement
Hosiery Department

Clevelande IR APYLINKĖSE

SKAUTAI PAMINEJO NEPRIKLAUSOMYBĖS SVENTE

Vasario 22 d. Clevelande buvo kaip ir antras Vasario šešioliktosios minėjimas. Jį rengė skautų tuntas "Neringa" ir Skautų vietininkija. Tas minėjimas buvo skirtas mūsų jaunimui. Minėjime dalyvavo per 200 dalyvių, daugiausia mūsų gražaus jaunimo.

Pirmoje minėjimo dalyje buvo iškilminga skautų sueiga. Antrojoje — meninė dalyje buvo montaziniai vaizdeliai "Lietuvos kelias į nepriklausomybę", iškilmingas iš Karo Muziejaus Kaune ir bendrai dainuojamos dainos. Meninę dalį paruošė G. Modestavičienė, muzika palydėjo M. Žilinskienė. Sceną dekoravo K. Žilinskas ir V. Bacevičius.

TREMTINIŲ DRAUGIJOS METINIS SUSIRINKIMAS

Šaukiamas kovo 1 d. (sekmadienį) 11 val. 30 min. Lietuvių salėje. Bus paminėta draugijos penkių metų sukaktis. Susirinkimas aprašytas draugijos gyvavimu.

DRAMOS KONKURSO PREMIJOS ĮTEIKIAMOS KOVO 22 D.

L. Kultūros Fondas, įvykdes dramos veikalo konkursą, premijų įteikimo iškilmes rengia Clevelande, Lietuvių salėje, š. m. kovo 22 d. Iškilmėse dalyvaus I-sios premijos veikalo autorius rašyt. ir akt. Ant. Skemė, 44 metų 500, dol. už "Pabudimo" dramą. II-sios premijos autorius rašyt. S. Laucius iš Anglijos, deka, atvykti negalės. Laukiama svečių iš Chicago bei kitur.

Iškilnių programoje numatoma Clevelando visuomenę supažindinti su premijuotaisiais veikalais. Jeigu sąlygos leis, gal pavyks suvaidinti premijuotąjį S. Lauciaus "Ponios Zydrienės bendrąbutį."

LATVIŲ — LIETUVIŲ VIENYBĖS NARIAMS

Latvių — Lietuvių vienybės, Clevelando skyriaus metinis narių susirinkimas įvyks sekmadienį, kovo mėn. 1 d. 5:30 val., Lietuvių salėje.

Darbu tvarkoje: pranešimai, valdybos rinkimas ir tolimesnio veikimo aptarimas. Kviečiame narius ir norinčius narius įstoti, susirinkime dalyvauti.

SVEIKINA IS FLORIDOS

Karpiai ir Salasevičiai, atostogaujantys Floridoje, visiems bičiuliams siūnia geriausius sveikinimus.

TRENIRUOČIŲ PLANAS

Pakartotinai pranešama, kad LSK žaidbo treniruotės vyksta šia tvarka: Vyrų ir jaunių krepšinio — ketvirtadieniais 6-8 val. Merrick House ir šeštadieniais 6-8 val. St. Clair R. C.; vyrų tinklinio ketvirtadieniais 6-8 val. Merrick House; moterų tinklinio ir krepšinio — penktadieniais 5-7:30 val. Woodland R. C. Lengvatletų treniruotės lygiagrečiai vyks ketvirtadieniais Merrick House (tik vyrams) ir penktadieniais Woodland R. C. (visiems). Ta proga pranešame, kad visi kas nori sportuoti ir iki šiol nėra įsijungę į LSK žaidbo eiles, kviečiami atvykti į juos dominančių šakų treniruotes.

MERGAICIŲ SPORTININKIŲ DĖMESIUI

LSK žaidbo vadovybė nutarė įsteigti II-ją moterų tinklinio komandą, kaip pastovų vienetą, kadangi tinklinį kultūvuojančių mergaičių skaičius yra tiek paaukęs, kad jokiū būdu neįmanoma visų įjungti į aktyvų žaidimą esant tik vienai komandai. Antros komandos įsteigimas kartu bus paskatinimas pirmos komandos žaidikams pasipauzėti, kad nebūtų išstumtos pažangiosios antros komandos žaidikų, o kartu tai bus ir žaidimo klasės pakėlimas.

Nuo šio penktadienio mergaičių krepšinio komandą pradės treniruoti krepšinininkas J. Kijauskas. Treptuotės, kartu krepšinio ir tinklinio, vyksta penktadieniais 5-7:30 val. Woodland R. C. Visos kviečiamos kuo stropiau treniruotes lankyti, nes reikalinga tinkamai pasiruošti išvykai į Torontą bei apygardos pirmenybėms.

S.L.A. 136 KUOPOS SUSIRINKIMAS

Įvyks ne balandžio mėn. 12 d., bet kovo mėnesio 1 d. 11:30 val., Lietuvių salėje.

Kviečiame visus narius dalyvauti susirinkime ir apsimokėti nario mokesčius.

ATVYKSTA RADIO APARATŲ ATSTOVAS

Garsios vokiečių radio aparatų firmos "Koerting" atstovas St. Grabliauskas į Clevelandą atvyksta kovo 4 ar 5 d. Jis atveš naujausius transatlantinius aparatus.

St. Grabliauską galima bus rasti Dirvoje (1272 East 71 St.).

ČIURLIONIO KONCERTAS

Clevelande įvyks gegužės 10 d. (sekmadienį) puikioje, 1832 vietų Severance Hall, 11001 Euclid Ave. Visos lietuvių organizacijos prašomos tą sekmadienį nedaryti jokių parengimų.

ČIURLIONIO ANSAMBLIS

kviečiamas susirinkti bendron repeticijon, savo patalpose, šį penktadienį, vasario 27 d. 8 val. vak.

KONCERTAI

Minint Amerikos kompozitoriaus Arthur Foete 100 metų sukaktį, Clevelando Orkestras išpildys specialų koncertą kovo 5 ir 7 dienomis. Šį sekmadienį, kovo 1, 4:30 val. įvyks "Vienna Twilight" koncertas. Abi programos bus išpildytos Severance salėje.

NAMŲ IR GELIŲ PARODA

Clevelando Namų ir Gelių Paroda, įvykstanti nuo vasario 28 iki kovo 8, turi daugelį naujų eksponatų, naudingų darbe, lauke, o ypač namuose. Didelėse Cleveland Public Auditorium salėse yra įdomių dalykų ne tik šeimnininkams, bet ir vaikams.

IMTYNĖS

Sekanti imtynių programa įvyks ketvirtadienį, kovo 5 d. Buddy (Nature Boy) Rogers išsies prieš Argentinos "Legs" Rocca. Taip pat imsis dar dvi poros ir viena ketveriukė. Bilietai parduodami Arenoj, ir Richmano krautuvėj.

Patark ir kalmynū.,
kad prumeruotų
D I R V A

PARDUODAMI NAMAI

Ansel Rd., netoli Superior, labai geras, dviejų šeimynų, 6 kambarių kiekvienai. Vienas butas laisvas.

Didelis, vienos šeimynos, tarp St. Clair ir Superior.

Ray Nausneris
UL 1-3919 LI 1-9216
11809 St. Clair

ISNOMUOJAMAS GRAZUS KAMBARYS

East 94 gatvė, netoli Superior. Atskiras įėjimas. Garažas. Teirautis telefonu, po 6 val. vakaro.

GA 1-9007

DAR SIANDIEN UZEIK I DIRVA

Mes turime visas naujausias knygas, kurios tik išėjo Amerikoje, Anglijoje, Australijoje ar Vokietijoje. Užeik ir nusipirk.

Aukso kirvis	2.50
Balutis	1.50
Baltaragio malūnas	2.50
Barabas	2.25
Didžiosios atgailos	3.50
Doleris iš Pittsburgho	0.80
Gintaro pasakos	0.35
Kazimieras Saphiega	2.50
Kuprelis	2.00
Kalorijos ir doleriai	2.00
Lietuva Tironų Pančiuose	1.50
Lietuviškos pasakos	2.50
Lietuvių kalbos vadovas	4.50
Lietuvių poezijos antologija	6.00
Lekučio atsiminimai	1.50
Mėnuo vadinamas medaus	2.50
Meškiukas Rudnosukas	2.00
Motulė paviliojo	0.60
Medinis arklys	2.00
Nemunas	2.50
Nuo Imrės iki Orinoko	2.50
Namai ant smėlio	2.00
Our Country Lithuania	5.00
Pirmas rūpestis	2.00
Pragaro pašvaistės	3.50

Dirvoje galima gauti ir daug kitų knygų.

RKO Keith's 105th

Vasario 25 — 28 dienomis "FIGHTING MAN OF THE PLAINS" su Randolph Scott ir "FRONTIER MARSHALL" su Randolph Scott.

ISNOMUOJAMAS KAMBARYS

Dviems vyrams ar šeimai be vaikų išnomuojamas kambarys. Telef.: LI 1-4127.

ISNOMUOJAMAS KAMBARYS

viengungiai. Galima susitarti ir dėl maisto. Kreiptis: 1414 E. 95 St. Telef.: GA 1-4919.

NAMŲ REMONTAS, DAZYMO BEI DEKORAVIMO DARBAI

atliekami sąžiningai, greitai ir pigiai. Kreiptis: V. Rickus, tel. HE 2-0683 (vakarais nuo 6 iki 11 val.) arba — 1505 Addison Rd.

Pirkit pas savuosius

Amžini nerūdijančio plieno virimo puodai gaunami pas Vytautą Pašakarnį, 1219 E. 61 St., Cleveland, Ohio. Tel. EN 1-7770.

Pilnas komplektas \$69.95. Čia pat galima užsisakyti vienintelį pasaulyje dulkių Siurbį — Sanitatorių su patentuotu ne tik dulkes, bet ir bakterijas sufalkančiu maišeliu. Su visais priedais \$94.50 arba po 7.00 dolerius mėnesiui išsimokėtinai.

Nemokamas demonstravimas. Priimami užsakymai.

PER BALF'o RINKLIAVĄ CLEVELANDE AUKOJO

Po \$7.00 — J. Sukarevičius.
Po \$4.00 — V. Stasas, R. Grudžinskas, K. Tijiūnelis, P. Titas, S. Orentas, M. Venslauskas, A. Garmus.

Po \$3.00 — B. P. Maželis, D. Nasvytytė, V. Lukavičius, K. Tallat-Kelpša, J. Kizevičius, J. Dabulevičienė, A. Steponavičius, J. Budrys, E. Krygerienė, V. Brazulis, A. Bagdonavičius, S. Dubikaitis, V. Čečys, M. Knys-taus, I. Asevičius, K. Paškoni-s, K. Budrys, J. Urbšaitis, R. Čepulienė, M. Žiulpienė, P. Čigas, A. Salkauskas, M. Svetkauskienė, J. Jankauskas, A. M. V. Vaitkai, V. Mozeliauskas, B. Bartkūnas, V. Apinys, X-sas, B. Garliauskas, J. Bindokas, B. Urkonavičius, J. Stinburys, B. Briz-gys, J. Jaškauskas, M. Žlikas, J. Kaunas, K. Karalis, P. Vyš-niauskas, J. Švarcas, E. Čekauskienė, J. Židžiūnas, I. Susins-kienė.

Po \$2.50 — V. Rocevičius, E. Lesky, V. Žitkus, K. Morkūnas, L. Morkūnienė.

Po \$2.00 — M. Maslauskas, A. Leimonas, K. Maglienė, O. Noris, B. Garuskas, J. Klorikaitis, J. Nasvytienė, A. Zemba, V. Briedis, J. Laucius, O. Grigaitienė, A. Karsakas, E. Čepkevičius, I. Verbyla, A. Kižienė, S. Strimaitytė, J. Virbalis, A. Spirikaitis, Č. Leimonas, P. Vilkas, F. Breiner, K. Sadauskas, A. Kazlas, M. Damukaitienė, V. Jurgelis, J. Tulauskas, J. Ro-venšteinas, J. Sarksauskas, Star, J. Juodišius, G. Wesłowski, B. Muliolis, K. Bružas, V. Salmo-nė. (B. d.)

ATIDARYTA NAUJA LEIMON'S CAFE

VISŲ LIETUVIŲ SUSITIKIMO VIETA

Alus. Vynas. Degtinė. Konjakai. Kiti gėrimai
Įvairūs valgiai, šeštadienį vakarais šokiai griežant geram orkestrui

731 E. 185 ST.

KE 1-9737

I. J. SAMAS, JEWELER

Šveicariški ir geriausi Amerikos laikrodžiai
Laikrodžių taisymas. Brangenybės. Įvairūs dovanų pasirinkimas.

7007 Superior Ave. Greta Ezella Theatre
Telef.: EX 1-3969. Bute: WA 1-2354

SUOPIS FURNITURE

6921 Wade Park EX 1-0911
Visokių rūšių baldai ir elektriniai bei kitoki reikmenys
virtuvei ir kiekvienam Jūsų buto kambariui
ZEMOS KAINOS — MALONUS PATARNAVIMAS
Patogi vieta apsipirkti lietuviams naujakuriams
lietuviškoje krautuvėje

Indėliai apdrausti iki 10.000. FDIC narys
PATOGUS JŲSŲ SUTAUPOMS IR MOKEJIMO SĄ-
KAITOMS... PADEDANCIOM PASKOLAI.

7 BANK OF OHIO OMFICES

921 Huron Rd., miesto centre ir
patogios apylinkės raštinės

Gailestingosios seserys nešiojančios Raud. Kryžiaus emblemas padaro nepalyginamai daug kovodamos prieš epidemijas.

LIETUVIŲ KLUBO SVETAINĖ IR SALĖ

6835 SUPERIOR AVE.

Klubo ir salės vadovybė kviečia visus Clevelando lietuvius įstoti į Lietuvių Klubą ir nuolat lankytis svetainėje. Penktadieniais specialūs parengimai.

Kviečia visus lietuvius savojoje salėje daryti susirinkimus, atšvęsti vestuves, rengti vakarus ir koncertus.

GERESNĖ ATEITI!

Kad sulauktume geresnės ateities — turime patys laiku pasirūpinti. Turime kelti ir svarstyti geras sumanymus ir juos įgyvendinti. O kelias į jų įgyvendinimą veda per taupumą.

Taupymas yra tikras kelias į geresnę ateitį!

Lietuvių Bankas yra saugi ir pelninga taupymo vieta. Kiekviena knygtė apdrausta Federal Insurance Corp iki \$10.000.

Darbo valandos nuo 9:30 iki 3:00 val.
Trečiadieniais iki 12:00, šeštadieniais iki 1:00 val.

THE SUPERIOR SAVINGS AND LOAN ASS'N.

6712 Superior Ave. HE 1-2198
Cleveland, Ohio

Clevelandiečių pasirinkimas
DAUGIAU KAIP PER 57 METUS
MONCRIEF SILDYMO SISTEMOS

THE HENRY FURNACE CO., Medina, Ohio

P J KERSIS

716 Society for Savings Bldg.—Cleveland, Ohio
OFISO TELEF.: Main 1-1773. REZIDENCIJA: PENINSULA 2521

Norėdami pigiai pirkti namus mieste arba priemiesčiuose, kreipkitės į mane, gausia pigia kaina. Taipgi gausit patarnavimą įvairiuose apdraudos-insurance reikaluose.
Sutaisau paskolas pirmo morgečio. Patarnavimas ir išpildymas garantuojama. Kreipkitės į mane telefonu arba asmeniškai.

Pilnai padengta apdrauda UTah 1-4515
WM DEBBS PAINTING CO.
WM. DEBBS
Namų Pagražinimas iš Vidaus ir iš Lauko
7526 Star Avenue Cleveland 3, Ohio

Wilkelis Funeral Home

Valdžios pripažinta laidotuvių direktorė
Aldona Wilkeli - Wirby
Pilnas laidotuvių patarnavimas
—HAMMOND VARGONAI PER SERMENIS—
6202 SUPERIOR AVE. HEnderson 1-9292

JAKUBS & SON FUNERAL HOME

Vėsinamas oras Jūsų patogumui
Della E. Jakubs & William J. Jakubs
Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
25 metai simpatingo ir rimto patarnavimo
6621 Edna Avenue ENdicott 1-1763

★★★

DIRVA

THE FIELD

Redakcijos ir administracijos adresas — DIRVA, 6820 Superior Avenue, Cleveland 3, Ohio.—Telefonas: ENdicott 1-486. Redaktorius Balys GAIDŽIONAS (buto telefonas: GARfield 1-7406).

VLIKO aktualiaisiais klausimais

VLIKO nario Tomo Šidiškio pasisakymas

Neseniai Paryžiuje lankėsi Vliko ir Vliko Vykdamosios Tarybos narys Tomas Šidiškis, kuris maloniai sutiko pasidalinti kai kuriomis mintimis su Jūsų korespondentu.

— Kokios nuotaikos Vlike po frontininkų išėjimo?

— Pasitraukus iš Vliko frontininkams, nuotaikos Vlike giedrėja, vidaus santykių įtampa atslogsta ir grįžtama prie tiesioginių darbų.

— Ar frontininkų pasitraukimas iš Vliko nesulpnino paties Vliko?

— Ir taip ir ne. Taip, nes kiekviena jėga yra reikalinga ir naudinga mūsų užsibrėžtų darbų bare. Ne, nes frontininkų monopolistinės tendencijos suardė Vliko vidaus santykių darną, sukiršo lietuvišką visuomenę, suardė santykius su Lietuvos diplomatais, ir tuo paralyžavo tiesioginius Vliko darbus.

— Jūsų nuomone, kodėl frontininkai iš Vliko pasitraukė?

— Tai yra jų laisvos valios reikalas. Jie gali bandyti įstoti Vlikan pagal bendrą nustatytą tvarką, kaip lygiai jie gali kombinuoti kitą kokį pakaitalą.

— Kokie yra reikalai su vadinamuoju "Vienybės" sąjūdžiu?

— Tokie pat, kaip ir su pamintuoju "Lietuvių Frontu". Šios abi grupės iš Vliko pasitraukė ir dėl tų pačių motyvų.

— Ar nenumatoma Vlikan įtraukti LRS, MLT ir gal dar kai ką?

— Nėra abejonės, kad Vliko praplėtimas būtų jo sustiprinimas. Tačiau Vlike dar tebeveikia taip vadinamas "liberum veto" t. y. Vlikan grupės priimamos tiki tada, kada jų priėmimui pritaria visos Vliko sudarančios grupės.

— Ka galėtumėte pasakyti dėl besikartojančių teigimų, ypač iš frontininkų pusės, esą dabartinis Vlikas persilpnė asmeninio sąstato ir neatlieką reikiamų darbų?

— Vliko asmeninio sąstato reikalas yra daugiau skonio dalykas. Vienam patinka Petras, kitam gal Jonas. Vliko asmeninį sąstatą padiktavo tremties sąlygos. Nuostabu tik tai, kad pasitraukus iš Vliko frontininkams — laisvojo pasaulio lietuvių bendruomenėje pasipylė ramfletų, niekinančių visus Vliko likusius asmenis...

Vlikas dabar yra vieningas. Iš jo svarbiausių darbų suminėti:

a) Vliko bendradarbiavimo ir santykių su Lietuvos Diplomatijos Seftu pastatymas į tikrą kelią, einant prie abipusio pasitikėjimo atstatymo, įvykusių paralelinės veiklos negerovių pašalinimo (Bonoj ir kitur) ir ateities veiklos suderinimo sutarus, kad veiklos primatas valdžios įstaigose yra mūsų diplomatų kompetencijoje. Vlikas gi natūraliai, per savo grupes, santykiauja su visuomene.

b) Vlikas išsiriūpino galimybę nuolat kalbėti per radiją į Lietuvą aktualiaisiais reikalais. Taip pat sutvarkytas žinių rinkimas apie įvykius krašte. Tos

žinios čia papuola įvairiaisiais kanalais.

c) Propagandos — informacijos darbų išplėtimas. Padažnintas ELTOS biuletenio leidimas. To paties biuletenio leidimas vokiečių kalba. Reagavimas per spaudą ir radiją į bolševikų melus ir t.t.

Žinoma, tiek šie, tiek ir kiti dabartinio Vliko nudirbami darbai yra atliekami kukliai, nerisiant jų nei su valdymo aistra, nei su partiniais išskaičiavimais, nei su seiminiais ar vyriausybiniiais pavaizdavimais. Suprantama, kad tokių "augštybių" mėgėjams Vliko susikuklinimas nėra prie širdies, todėl jie ir akėja tiek jo darbus, tiek jo asmeninį sąstatą.

— Yra kalbų apie Vliko perkėlimą į JA Valstybes?

— Vliko vieta Lietuvoje, arba bent kiek galima arčiau jos, Vliko iškėlimas į tolimuosius užjūrus būtų jo nutildinimas nuo Lietuvos ir visų jos reikalų.

JAV valstybėse Vlikas neturėtų nei savo veiklai tinkamo klimato, nei vietos. Ten Lietuvos išlaikymui sekmingai dirba Lietuvos Pasiuntinybė, Konsulatai, Altas, LLK ir daugelis kitų lietuviškų organizacijų ir veikėjų. Vliko nukėlimas į JAV valstybes tikrai sugriautų darną ten esančių lietuviškų veiksmų ir gal net baigtųsi Vliko mirtimi. Man visiškai aišku, kad Vlikas turi likti Europoje, kur jis pats ne viena proga yra viešai deklaravęs. Tačiau natūralu, kad dalį jo dirbtų darbų, ypač tų, kurie reikalauja daug lėšų (antikomunistinė propaganda, informaciniai leidiniai, atstatymo planai ir t.t.) turėtų perimti LLK, kuriame dabar yra susispietęs gražus būrys žymių buvusių Vliko veikėjų.

— Ar nemanote, kad tie Vliko veikėjai iš LLK nesukurs naujo Vliko?

— Vlikas yra visiškai savarankiška, lietuvių bendruomenės lėšomis išsilaikanti institucija, sukurta 1944 metų Vasario mėn. 16 d. deklaracijos pagrindais.

Neįsivaizduoju, kaip LLK galėtų virsti Vliku, būdamas visai kitos prigimties ir paskirties.

— Tačiau LLK propagandistai, sprendžiant iš spaudos ir susirinkimų aprašymų, dažnam gali sudaryti įspūdį, kad LLK dabar jau yra virš visko?

— Tai paraiškos anksčiau buvusios Vlike, o dabar perneštos į LLK.

— Kokios dabar vyrauja nuotaikos Vakarų Vokietijoje?

— Likusių čia lietuvių gyvenimas darosi vis vargingesnis. Ryšium su generolo Eisenhowerio išrinkimu JAV Prezidentu ir didėjant įtampai tarp rytų ir vakarų — vyliamasi greičiau sulaukti įvykių, kurie, kad ir kaip būtų baisūs, bet išspręstų taip ar kitaip mūsų ir viso vakarų pasaulio likimą.

J. Masiulis

Ačiū Rėmėjams!

Prenumeratos pratęsimo programa DIRVOS spausdinimo priemonės pagerinti aukšto šie skaitytojai:

Janukevičius T., Hartford	\$1.00
Kapicevičius A., Chicago	2.00
Maziliauskas E., Cleveland	1.00
Artimovas E.,	
Fredericksburg	2.00
Radzevičius A., Amsterdam	1.00
Eigelis J., Chicago	1.00
Nasvytis J. P., Cleveland	2.00
Savrimavičius Julius,	
Chicago	2.00
Nastopka M., Cleveland	1.00
Morkūnas K., Cleveland	1.00
Gramba A., Ambridge	1.00
Bilvaišienė B., Brockton	1.00
Lukoševičius P., Chicago	1.00
Nasетка K., Vandergrift	1.00
Rekašius Z., Detroit	1.00
Kalvaitis Kaz., Cleveland	1.00
Adomavičius V., Athol	1.00
Petravičius A., Canada	1.00
Kavaliauskas P.,	
Melrose Park	1.00
Radzivila L., Bridgeport	1.00
Sirusas J., Woodhaven	1.00
Orentas St., Delavan	1.00
Lalas P., Amsterdam	1.00

Profeleriais varomi F-51 Mustangai, atlikę savo kovos misiją, atsiveikdami lakūnų. Tuos lėktuvus pakeičia moderniškesni — turbininiai RT80.

MAZOS POLITIKOS PAINIUOSE REZGINIUOSE

Gripas vardu- „Egzilinė vyriausybė“

B. K. NAUJOKAS

Šiuo straipsniu pridėdame eilę mūsų bendradarbių rašinių lietuviškosios politikos temomis. Autorius prašo pažymėti, kad tai yra grynai asmeniniai samprotavimai, patiekiami skaitytojams diskusijų tikslu. Red.

Salia paprastojo lengvos formos gripo epidemijos, sugrįžo į mūsų mažosios politikos sluoksnius ir kita protarpiais pasikartojanti epidemija — egzilinės vyriausybės sudarinėjimo epidemija. Plinta iš lūpų į lūpas gandai, kad tūlas kongresmanas ar šiaip koks pareigūnas, kurių vardai paprastai nutyliami, jau įsukimai pašnibžda į ausį — "kurių galų jūs dar laukiate su savo vyriausybės sudarymu"? Spaudoje iš šios pusės jam pritarė L. Prapuolenis, trečiuoju užgiedoj G. (ne E.) Galva... Tai neišvengiamai sukėlė žmonėse susirūpinimą: "Iš tikrųjų, kurių gi galų mes dar laukiame?"

Epidemiją bus paskleidę estai. Jie pasiskelbė Skandinavijoje jau sudarę savo egzilinę vyriausybę. Tad, kaip gi čia dabar mums atsilikti!

Tik visa nelaimė, kad daugelis estų, patys tos laikurių sąvųjų sudarytos vyriausybės, ne nori pripažinti ir net rengiasi sudaryti kitą, kurios, greičiausia, nepripažins pirmieji... Ta aplinkybė kiek numušė mūsų kės epidemijos temperatūrą, nes neišvengiamai pakisha protingą mintį, kad dvi egzilinės vyriausybės yra blogiau, negu jokios... Bet ne visi tam vėsinimui pasiduoda.

Egzilinės vyriausybės sudarymo reikalingumas įrodinėjamas tokiais patriotiškais sumetimais, kad tiesiog nebeįstotų net kokius nors abejojimus dėl to garsiai pareikšti. O vis dėlto negaliu nuvairuoti abejojimų, ar jau reikia mums egzilinę vyriausybę dabar sudaryti, nors, prisipažinusi, perspektyva matyti bent užsieniuose jau veikiančia, kad ir egzilinė, bet vis dėlto laisvą Lietuvos vyriausybę atrodė viliojanti...

Visu pirma — kas pasikeistų, jei būtų kažkas sudaryta ir tuo skambiu vardu pavadinta? — Atsakymas į tą klausimą galėtų būti, greičiausia, toks: vyriausybės autoritetas būtų di-

desnis, ji galėtų daugiau padaryti, be to, būtų išspręsti visi ginčai dėl kompetencijų.

Bet ar tikrai taip būtų?

Sakoma, Vlikas nebeturį savo ankstyvesnio autoriteto. Kodėl? Esą, todėl, kad jį eda vidaus nesusipratimų vėžys, kad jo nariai nesą parinkti pagal sugebėjimus, o tik pagal neturėjimą galimybių išvykti iš Europos... Galbūt, kad tos priežastys šiek tiek ir turėjo įtakos Vliko veiklos sutrikimams, bet aš būčiau linkęs manyti, kad ne tai yra svarbiausia Vliko aureolės nublankimo priežastis. Didžiausia priežastis, man regis, yra išorinės aplinkybės, kurios nesudaro progos Vlikui šiuo metu padaryti tą nors ypatingai svarbaus bei įspūdingo. Ir jeigu mes turėtumėm galimybės surinkti iš tikrųjų "geriausius iš geriausių" (jei, leiskime, tikrai jau būtų toks kompleksas politinių veikėjų ryškiai geresnių, už tuos, kurie šandien sudaro Vliką...), ir jei mes juos pavaldintumėm pačiu skambiausiu vardu, kokį tik galėtumėm išgalvoti — tos išorinės aplinkybės nuo to vis vien nepasikeistų (ar jei pasikeistų, tai ne nuo mūsų, o nuo tų, kurie išorines aplinkybes sukuria).

Iš kitos pusės, nereikėtų ir "po žalia gelumbe" tą klausimą kisti. Ypač kiekvienas tas, kas sako, kad vyriausybės nereikia sudarinėti tol, kol nėra užtikrinta nors vienos didžiosios valstybės pripažinimo, turėtų pagalvoti: o kas, jei kokia didžioji valstybė vieną gražią dieną ima vir pasako (aiškiai, o ne kam nors į ausį) — darykit! Argi neprasidėtų pakrikęs bėgiojimas ir ginčai, nuo ko ir kaip pradėti? Apie tą patį turėtų pagalvoti ir kiekvienas tas, kas jau šandien siūlo tai daryti. Daryti, bet iš kurio galo? Tik L. Prapuolenis siūlo tą išskabą paprasčiausiai uždėti ant Vliko... Bet juk etiketės pakeitimu vynu nepakeisi!

Tad, šioje padėtyje visų pirma yra vienas neatidėliotinas reikalas: apsvastyti ir sutarti procedūrą, rodančią, kas ir kaip būdu sudarys vyriausybę tada, kai ji bus tikrai reikalinga. Reikia turėti jau užskatą mechanizmą, kuris, laukui atėjus palastas, tą klausimą išspręstų greit ir taip, kad nesusidarytų iš karto dvi ar kelios kunkorujančios vyriausybės.

Ar jau
įstojai į
VILTIES
draugiją?

Birobidžanas - sovietinis getto

(Atkelta iš 1-mo pusl.)

Kitose srities vietose stovyklos nėra taip griežtai izoliuotos. Viena iš tokių stovyklų yra išdėstyta Bidžano upės pakraščiuose. Tos stovyklos penkiose ar šešiose skyriuose dirba apie po 200-300 kalinių — visi žydai, vyrai. Jie atlieka upės reguliavimo darbus. Atsiūsti iš įvairių vietų.

Tarp Biros ir Bidžano upių yra daug kolektyvinių ūkių ir Mašinų-Traktorių stočių. Jose dirba taip pat beveik visi žydai. Šie nėra kaliniai, tačiau ir jiems be specialaus leidimo nevalia iš darbo vietos pasitraukti ilgesniam laikui kaip vienai parai. Kolektyvinių ūkių ir mašinų stočių administratoriai — vien rusai. Rajonų centruose — miesteliuose daugiau gyvena rusai — įmonių administracijų bei valdinių įstaigų tarnautojai ir partiniai propagandistai. Prie Kinijos (Mandžiūrijos) sienos tarp Leninskoje ir Kiamuše veda nauja geležinkelio šaka. Ten galima užtikti kinų, mongolų ir žydų darbininkų brigadų, bet tos brigados sudarytos tautybų nemaisant ir jos vienos nuo kitų taip pat griežtai izoliuotos.

Birobidžano sritis (gal dėl tiesiamo naujo geležinkelio į Kiniją) laikoma strategiškai svarbi, todėl susiekimas toje srityje ir su ta sritimi labai griežtai suvaržytas. Ši sritis laikoma trimjų vieta žydams iš visų sovietų valdomų kraštų, taigi, savo rūšies "getto".

Birobidžane leidžiamas ir srities laikraštis — "Birobidžano žvaigždė", tačiau ne žydų, o rusų kalba. Apie patį Birobidžaną tas laikraštis nerado nieko, išskyrus stachanoviškus laimėjimus. Tačiau deda gana daug tokių "ypač žydus interesuojančių žinių", kaip apie streikus ir badą Izraelyje, apie žydų vaikų mirtinumą Izraelyje, apie žydų bėgimą iš tenai, apie Izraelio policijos vykdomą terorą ir t.t. Birobidžano mieste ("sostinė") žydų gyventojų beveik nėra. Su stoti tame mieste, vistiek, ar vykstantiems iš kur nors kitur, ar iš tos pačios srities (aplinkybių) reikia turėti specialų leidimą. Mieste yra rusų teatras, gerų maisto krautuvų.

Srities "gyventojų" skaičius nežinomas (neskelbiamas), tačiau Chabarovsko krašto komitetas yra prasiūtas, kad tas skaičius vien 1949-51 metais padidėjęs 25-kiais ar net 30-čia tūkstančių. Tvirtinama, kad tie tūkstančiai buvo žydų tremtinių iš įvairių, daugiausiai vakarinių sričių.

Taigi aišku, kokia yra toji "Žydų Autonominė Sritis". Tik — ar ji vien paskutiniu metu tokia pasidarė, ar taip buvo ir anksčiau?

To klausimui tyrinėtojai iš pačių žydų sluoksnių tvirtina, kad Birobidžanas nuo pat pradžių buvo gėdinga komedija, su galvota vien tik propagandinio "eksporto" tikslais. Tas kraštas visiškai netiko gyventi keliems milijonams žmonių ir Kremlius vargu ar kada rimtai galvojo ten kurti "žydų tėvynę". Jei iš pradžių ir buvo surežisuota kažkas panašiu į "autonominę respubliką", netgi su "autonomine valdžia", sudaryta iš žydų, tai po kiek laiko ir "valdžia", su pačiu "prezidentu" profesorium Libergu, tapo tenyškų darbo stovyklų kalniais. Rusijos žydai, kurių vien Maskvoje buvo priskaitoma pusė milijono, nepardėjo jokio noro skubėti į tą siūlomą "tėvynę", tad, jei Kremliui reikėjo, kad Birobidžane vis dėlto faktiškai būtų žydų, vienintelė priemonė ir — tebuvo, siūsti juos tenai prievarta, kaip hubaustus tremtinius. Tvirtinama, kad pirmieji Birobidžano

žydai "kolonistai" buvo 1932 metais iš Amerikos grįžę, savo laiku nuo pogromų iš Rusijos išbėgusieji žydai. Kadangi jie jau buvo "prisiėgę kapitalistinio raugo", tai jie niekur kitur Sovietuose ir nebetiko, kaip tik į "getto", tai yra, į Birobidžaną — nežiūrint, ar tiems sugrįžėjams paties likimo susilaukė vėliau ir iš Vokietijos nuo Hitlerio į Sovietus pabėgusieji žydai. Jie tiešiog buvę apkalinti, kaip "Hitlerio agentai", ir nusiūsti į Birobidžano darbo stovyklas.

Tuo pačiu metu, bekuriant žydams "tėvynę", pačioje Rusijoje jau apie 1936 metus buvo baigtos likviduoti visos žydų kultūrinės institucijos bei organizacijos. Jau tada buvo uždarytas paskutinis žydų pedagoginis institutas ir, rodos, tik vienintelė žydų mokykla dar kurį laiką buvo išlikusi Kijeve. Žydai mini ištisą sąrašą žymių savo mokslo ir kultūrininkų, kurie jau tais laikais papildė Birobidžano, iš dalies ir kitas, priverčiamojo darbo stovyklas. Žodžiu sakant, kada visai eilei kitų tautybų buvo ir dar tebėra leidžiama žaisti "tautines formas" (nors ir "socialistinio turinio") kultūrinių veikimų, žybi, todėl susiekimas toje srityje ir su ta sritimi labai griežtai suvaržytas. Ši sritis laikoma trimjų vieta žydams iš visų sovietų valdomų kraštų, taigi, savo rūšies "getto".

Lietuvos ir kitų kraštų užėmimas — tatau taip pat yra pastebima pačių žydų informacijos šaltiniuose — 1940 metais vėl žymiai papildė Birobidžano ir kitas stovyklas. Neabejotina, kad dabar tas papildymas irgi vyksta, nes turima žinių, jog 1952 metų gruodžio mėnesį buvo iš pačios Maskvos įsakyta padaryti kratas žydų religinių bendruomenių patalpose Gardine, Lietuvos Brastose, Rygoje, Vilniuje ir Kaune. Tvirtinama, kad visi archyvai ir dokumentai konfiskuoti. Ypač Rygoje buvę jėškoma žydų ryšių su tarptautine esperantininkų draugija. Ir Rostove (prie Dono) gruodžio mėnesį buvusi sumita žydų grupė, kaltinama palaikiusi ryšius per Vengriją bei Čekoslovakiją su žydų esperantininkų draugija Prancūzijoje...

Žodžiu sakant, "getto", įsteigtas prieš 20 metų, veikia ir yra nuolat papildomas...

Visagale kompartija, gautosiomis žiniomis, įsakė sustiprinti propagandą mokyklose už stojimą į raudonąją armiją.

Ypatingas dėmesys skiriamas istorijos pamokoms, kuriose išgarsinama raud. armija, kaip "garbingų rusų armijos tradicijų tęsėja". Savaimė suprantama, kad tokia propaganda eina istorijos iškaipymo sąskaita. Tuo tarpu, kai radijo programose ir kitoje vidaus reikalams skirtose propagandoje raudonoji armija beveik neminama — partija gerai žino, kad jos eilėse koncentruojasi antibolševikiniai, didrusiškasis elementas — pakraštiniuose kraštuose raudonoji armija plačiai propaguoja. Visa tai priklauso — kaip tikli krašto žmonės — prie didelio ilgalaikio Maskvos valdovų rusinimo plano. Planas nėra gryna "propaganda", nes su išvykimu į kitus Rusijos miestus siejasi ir geresnis gyvenimas bei visa eilė palengvinimų.